

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholmsbild: *Barnhem i Bellevueparken.* (Ur Idyller och utsikter av Anna Lindhagen.)

MORGONBRIS

* JUNINUMMER 1929 *

Arbetarnas kamp för människovärde.

Av Martha Larsson.

(Forts. från n:r 4.)

II.

I dag.

Det var då. Sedan dess har samhällssystemet undergått en del förändringar och arbetareklassen står icke fullt så rättslös och blottställd som för mindre än ett halvt århundrade sedan. Men mellan den tiden och nu ligger nästan hela socialdemokratiens utvecklingshistoria fram till dess nuvarande ståndpunkt. Arbetareklassen, som ännu för en mansålder sedan var en form- och konturlös massa, har under tiden samlat sig under socialismens röda fanor och bildat ett självständigt parti, som genom målmedvetet och ihärdigt arbete skapat förutsättningarna för genomförandet av reformer avsedda att förbättra den arbetande klassens ställning.

Socialismen kom till Sverige i början av 1880-talet, närmare bestämt 1881, då August Palm anordnade det första offentliga mötet i Malmö, men det egentliga genombrottet skedde först 1889, då Sveriges socialdemokratiska arbetareparti bildades.

Oräkneliga äro de hinder, som tornats upp och de strider, som utkämpats, innan partiet lyckats erövra den ställning, det i närvarande stund innehar. Hård och svårarbetad har marken varit för socialismen, men den har dock gått framåt, oavbrutet framåt här i Sverige som över hela den civiliserade världen. Denna av kapitalismens talesmän så hatade, hånade och i början förlöjligade rörelse, har tillkämpat sig en respekt, som man för fyra decennier sedan näppeligen kunde ana. I dag aktar man sig att skratta åt arbetarerörelsen, arbetarepartiet har blivit en maktfaktor i samhället att räkna med. Och att dess inflytande uteslutande varit arbetareklassen till fördel förstår man, om man aldrig så litet jämför förhållandena förr och nu. Man behöver endast peka på ett par av de reformer, som blivit genomförda under det senaste årtiondet just tack vare arbetarepartiets ökade inflytande.

Lagen om arbetarskydd, som ytterligare reviderades och skärptes 1925, hindrar industriidkarna att efter eget godtycke inreda arbetsloka-

lerna och organisera arbetet och tvingar dem att vidtaga nödiga skyddsanordningar, så att ej arbetarna alldeles direkt riskera liv, lem och hälsa i det dagliga arbetet. Barnarbetet i dess förutvarande brutala form är förbjudet och bestämmelserna angående minderårigas användande i industriens tjänst skydda barnen mot att allt för tidigt kastas ut i arbetsmarknaden och att allt för hänsynslöst utnyttjas. Åttatimmarslagen är visserligen ännu icke ett lagstadgat faktum utan fortfarande ett provisorium och träffar långt ifrån alla de arbetsgrupper, som borde sortera under densamma, men den är dock även i sin nuvarande form ett gott steg på vägen framåt, och den tillsammans med kollektivavtalen har betydligt kringskurit arbetsgivarens makt till godtycke på arbetsmarknaden.

Även på det sociala området har genomförts en del viktiga reformer. Fattigvården exempelvis har undergått en sådan förändring, att de maktägande för blott några få årtionden sedan säkert inte ens drömde därom. En humanare uppfattning har börjat göra sig gällande och tränger alltmera ut den förra omänskliga behandlingen av samhällets allra fattigaste, de fullkomligt utblottade och medellösa. Fattighuset, arbetshuset, dessa av alla fattiga så fruktade och hatade in-

rättningar, hålla på att försvinna och börja lämna plats för de mera moderna ålderdomshemmen.

Tänk på fattigauktionerna för inte så värst länge sedan, då man helt enkelt auktionerade bort en del av understödstagarna, för att så billigt och behändigt som möjligt komma ifrån saken. Åldringar, som hela sitt liv arbetat och strävat utan att någonsin komma så långt att kunna lägga av den slant, som skulle skydda deras ålderdom, klubbades utan medlidande bort till den, som av socknen begärde den minsta ersättningen, och sedan pressades obarmhärtigt ur dem deras sista krafter i arbete, som vida översteg det rimliga. Under klubban gingo också barn, som socknen av en eller annan anledning varit tvungen att taga hand om. Av sina husbönder eller, rättare sagt, ägare, ty de voro bokstavligen köpta och sålda, utnyttjades de långt ut över förmågan för att riktigt göra skäl för sig, knuffades och skuffades, för att inte säga något ännu värre, genom hela sin glädjelösa barndom.

Lagen om samhällets barnavård lämnar visserligen ännu mycket övrigt att önska, men den har dock redan i sin nuvarande form skjutit en avsevärd bresch i barbariet och förvildningen på detta det mest ömtåliga och svårarbetade sociala området. Även om ånglamakeriet icke helt utrotats, och även om i tidningarnas spalter oupphörligt förekomma avslöjanden om upprörande förhållanden på privata barnhem och barnbördshus, så är dock kontrollen numera betydligt större och hela utvecklingen visar, att man är inne på den rätta vägen.

Dessa reformer ha icke genomförts på en gång. Bakom var och en av dem ligger mångårigt, ihärdigt arbete och en målmedveten strävan att förbättra den arbetande klassens ställning. Gång på gång ha de lagts fram i riksdagen och gång på gång ha de avslagits av den borgerliga majoriteten. Det är först med socialdemokratiens ökade inflytande, som de så trängts i förgrunden, att man icke längre vågat helt ignorera dem.

Men mycket återstår ännu. Frågor, som så att säga äro livsfrågor för arbetareklassen, vänta ännu på

Innehållsförteckning:

Arbetarnas kamp för människovärde av Martha Larsson.

Olika bestraffningsformer inom skolvärlden av Math. Holmgren och Ingeborg Sjögren.

En aktuell bok av V.

En resa i Esperantos tecken av Ernst Eriksson.

Duken med den breda hälsömmen av Pernilla.

Några intryck från en resa i Kanada. Intervju med Ruth Gustafson av S. V.

De brittiska arbetarekvinnornas stora mönstring av R. L.—m.

Förströelseläsningens avigsidor av S. V.

Landsorganisationens skola.

Anna Sterky talar till minnet av partiets 40-åriga tillvaro.

Klubbrev, notiser m. m.

sin lösning. Kraven på arbetslöshetsförsäkring, en mera tryggande folkpensionering, en effektivare hyreslagstiftning för att nämna ett par. Tack vare de borgerligas stora frammarsch vid senaste val ha de emellertid skjutits åt sidan på obestämd tid. Det är likviden för valdagen, för underklassens häpnadsväckande, till dumhet gränsande godtrogenhet gent emot det borgerliga blockets lögner och förvrängningar.

Men någon anledning att miss-trösta finns icke, valnederlaget för socialdemokraterna kan kanske åstadkomma vad valsegrarna aldrig lyckats göra, nämligen att få hela den arbetande klassen, både män och kvinnor, att inse, vilket parti det är, som alltid tillvaratagit dess intressen och fört dess talan. Det sista bladet i socialismens historia är ännu icke skrivet. Svårare motgångar än så har arbetarepartiet kämpat sig igenom och svårare påfrestningar har det också stått rycken emot under de fyrtio år, som gått, sedan det bildades.

Men den sistförflutna valrörelsen, då samtliga borgerliga partier samlade sig till anlopp mot det socialdemokratiska, bevisar klart och tydligt, att striden mellan kapitalism och socialism icke har mattats under årens lopp. Det gällde icke för det borgerliga blocket att åt sig erövra några av våra mandat, det gällde att komma socialismen till livs och

att om möjligt grundligt slå ned den. Det var inte sista försöket; vi kunna vara övertygade om, att den valrörelse, vi nyss lämnat bakom oss, blir en barnlek emot den, vi ha att emotse vid nästkommande politiska val. Men ännu är inte sista ordet sagt. Kanske 1928 års valstrid, vars utgång icke avgjordes med blanka vapen, kan bli början till slutet på kapitalismens makt.

Intresset i stigande.

Under den korta tid Hulda Flood verkat som partiets agitator bland kvinnorna, kan man naturligtvis inte ge något exakt omdöme, hur denna form för agitationen kommer att verka, men så mycket kan dock sägas, att den synes mottagas med förståelse ej minst bland männen. De

möten som hållits ha i allmänhet varit väl planerade och arrangerade på bästa sätt, upp-lyser oss Hulda Flood vid vår förfrågan om hennes erfarenheter. Samarbetet mellan parti och kvinnodistrikten har också varit i det hela bra, ävensom mellan kvinnoklubbar och arbetarekommunerna. Ungdomsklubbar ha även på sina håll deltagit i denna agitation.

På det femtiotal möten förutom instruktionskursen, som hållits under dessa vårmånader, ha i runt tal 4,000 deltagare slutit upp, i övervägande antal kvinnor. Anslutningen både till arbetarekommunerna direkt och till kvinnoklubbar har varit god.

Vad som också är glädjande är det stigande intresset för Morgonbris ute i bygderna, inte endast bland våra medlemmar utan bland partifolket i allmänhet. På nästan alla nya platser har det lyckats skaffa kommissionär för Morgonbris och det utan någon starkare påtryckning.

(Forts. å sid. 7.)

M. I.

vid **BYK** och **BAK**
vid **TVÄTT** och **STÖK**

bliva händerna spruckna och röda. Men detta vanprydande och plågsamma obehag kan man numera lätt avlägsna. Gnid blott in händerna efter slutade bestyr med litet GAHNS MANIOL, som botar och helar all narighet och gör handen vit och vacker.

MANIOL
HÄNDERNAS BESKYDDARE

Olika bestraffningsformer inom skolvärlden.

På Skånes kvinnodistrikts konferens upptogs detta spörsmål till diskussion med anledning av en motion från Ängelholms kvinnoklubb i frågan, föranledd av en händelse inom Ängelholms skolvärld. Denna fråga har förut diskuterats och särskilt i samband med tillkomsten av 1924 års barnlagar.

I detta sammanhang införes en artikel, som ställer under belysning konsekvenserna av andra medel i uppfostringssyfte. Den går in på "Tomelillafallet" och är skriven av en lärarinna. Således är det två pedagoger som tala om de olika straffmedlen inom skolan. Säkerligen äro många föräldrar och målsmän intresserade av denna fråga och även vilja giva sin uppfattning tillkänna. Morgonbris vill därför öppna sina spalter för synpunkter på spörsmålet om Kroppsaga som uppfostringsmedel, inte endast i skolan utan även i hemmet. Då vårt utrymme är mycket begränsat be vi skribenterna fatta sig kort och koncist så att så många som möjligt kunna få in sina inlägg i frågan.

Kroppsaga som uppfostringsmedel.

Uppfostran har i alla tider stått i viss samklang med människors skiftande rättsbegrepp och den offentliga rättsskipningen, började tal. Åsikterna om, huru den, som befinner sig i underordnad ställning, skall ledas, ha också växlat med tiderna. I forna tider härskade, som bekant, vedergällningsrätten oinskränkt, brott följdes obönhörligt av straff. Denna uppfattning hade för övrigt också ett kraftigt stöd i religionen.

Under en sådan tingens ordning blev kroppsagan uppfostrans a och o, den var ett universalmiddel i all fostrargärning. "Lärdomen skall bakifrån köras in", hette det bland annat.

Så småningom har emellertid en annan syn arbetat sig fram, man har förnekat straffet såsom det absolut enda medlet mot brott. I synnerhet har man tagit avstånd från det råa kroppsstraffet. Redan under 1700-talet protesterade framstående pedagoger mot kroppsaga som uppfostringsmedel, och i våra dagar är man på fullt på det klara med, att handflatan och rottingen alls icke utgöra några universamedel i uppfostran.

Har då kroppsaga överhuvudtaget intet berättigande i hem och skola? Som svar på denna fråga anförde tal. olika framstående pedagogers åsikter, vilka gå ganska mycket isär; en del äro absoluta motståndare till varje art av sådan aga, medan andra hålla före, att den möjligen bör få komma ifråga mot 2- å 3-åringar. I stället hävdar man den principen, att handlingen skall få utlösas i sin egen verkan. I ett flertal europeiska länder samt i Förenta staterna är också kroppsagan numera fullständigt bannlyst från skolorna. För min del betraktar jag nu "stryk" som det bekvämaste och samtidigt det allra sämsta uppfostringsmedlet. De lärare och föräldrar, som tillgripa det, arve också därmed en tydlig förklaring på inkompetens för sin uppgift.

Skolans ställning till problemet kropps-

aga eller icke är emellertid i hög grad beroende av hemmets ställning till saken. Ett barn, som i hemmet är så att säga vant vid kroppslig bestraffning, är mycket svårt att bringas till lydnad på annat sätt i skolan. Svensk lagstiftning tillåter tyvärr alltjämt kroppsagan som ett medel i lärarens hand, ehuru denna tillåtelse numera är starkt beskuren genom vissa bestämmelser i de olika skolreglementena. Även samhällets offentliga barnavård medger i svårare all av särskild art denna utväg. Och ehuru en svuren motståndare till all kroppsaga måste jag dock medgiva, att det kan vara förenat med svårigheter att helt förbjuda den i skol- och barnavårdslagstiftning, så länge den ännu tillgripes i hemmen. Reformen är enligt min uppfattning önskvärd, enär — såsom jag förut sagt — kroppsaga svär mot all verklig fostran, men skall den kunna officiellt genomföras, måste den först förverkligas i hemuppfostran.

Föredraget ähördes med spänd uppmärksamhet och belönades med livliga applåder.

Tomelillafallet.

En pojke i Tomelilla fick en prickning i sin anmärkningsbok för något han tagit sig före och vågade ej gå hem till det tydligen mycket stränga hemmet utan tog sitt eget liv. Denna sak har aktualiserat frågan om straffet. Den gamla skolan, som den äldre formen numera kallas, hade många straffformer från skamvrån till rottingen. På varje förseelse skulle ett straff följa. Ja, man betraktade läraren som god eller mindre god uppfostrare i relation till hans "stränghet", som det hette förr. Att denna stränghet mer än en gång blev hårdhet, tog man ej så noga. "Du skall!" Det var skolans lag. De barn som villigt böjde sig inför detta lagbud och läto forma sig därefter kommo givetvis inte i konflikt med lagen i skolan, och dessa voro de goda och väluppfostrade lärjungarna. Min mening är ej att i någon mån öva kritik gent emot

detta "du skall!" utan blott uttala några tankar med anledning av den tragiska händelsen, att en 13- eller 14-åring kommer i en så förtvivlad sinnesstämning, att han skriker till den ödesdigraste av alla handlingar mot sig själv. Att detta den äldre uppfostrans "du skall!" hos många, många utlöste ett motsvarande: "jag vill", kan ej förnekas. Dessa element upplevde och upplever alltid på ett eller annat sätt bergspredikans inre frihetslag. Återigen andra, de svagare böjde sig för skolans och lärarens påbud av fruktan för straff. Av rent trälaktig fruktan således. Men återigen en annan grupp, de oppositionella, de trotsiga, böjde sig inte alls. De voro skolans sorgbarn och svarta får, "som hellre tar stryk än ber om förlåtelse". Gent emot dessa stod den gamla skolan tämligen maktlös. Den nya skolan med sin friare läggning har, det tror jag, lättare att komma till rätta med dem. Den gamla skolan med sin auktoritativa ställning hade det i många fall lättare än den nya. Lydde barnen och fogade sig in i dess ordning behövdes inga straff, men i annat fall var straffet en lika given följd av överträdelsen, som att man kom i vattnet om man gick på nattgammal is. Med denna uppfostran skulle man få ett samhälle av idel laglydiga individer, då konsekvenser av varje snedsprång var, i godartade fall, avbön, som för somliga var straff nog, och i andra fall någon annan form. Vi behöva nog inte ta miste, om vi säga, att trotsarna genom de ständiga straffen lämnade skolan inte mjukare utan hårdare till sinnes. Varje skola, vilken form den än tillhör, har i grunden tre kategorier att göra med: 1) de godartade, moraliskt inställda barnen, skolans elit, 2) de svaga, som bli bättre eller sämre alltefter miljöns inverkan, 3) trotsarna, de motspänstiga, som inte vill eller kan infoga sig i en viss given ordning. På dessa slet den äldre tidens skola upp sina rottingar. Och

En aktuell bok.

Kampen om folken. Av K. A. Bratt. Pris 5:75. Tidens förlag.

Den på senare tid alltmer offentligt framträdande majoren i svenska armén, K. A. Bratt, har med detta omfattande verk, men tillika innehållsmättade verk, givit ett rikt stoff och en ur många olika synpunkter synnerligen mångsidig belysning av det svåra och invecklade internationella problemkomplex, av orsaker och verkningar, som vi alla veta äro förbundna med kriget.

Frågan: Krig eller fred är tyvärr ett spörsmål som ännu överskuggar alla andra. Längre ha vi alltså ännu ej kommit!

Många orsaker verka, att detta ovissa, fruktansvärda krigshot över folken i dessa dagar erhållit ett starkt psykologiskt grepp över människornas sinnen, som de flesta av oss ej kunde ana för ett tiotal år sedan.

Detta beror nog på att vi befinna oss mitt uti en markant brytningsperiod emellan det historiskt nedärvda och det revolterande nya. Den gamla nationella avgränsningen måste alltmer uppges för mellanfolkligt närmande. Den utveckl-

oftast förgäves Vad de svagare karaktärerna beträffar, måste man nog för dessa anse straff i någon form som en moralisk nödvändighet. Mer än en av dessa individer ha med all säkerhet fått lite mera ryggrad och fasthet under känslan av att en förseelse bringar obehag med sig. Det gäller, att avpassa straffet efter barnets sinnesart och förseelsens karaktär. En relativt obetydlig handling kunde nog ofta föra med sig för stora straff, vilket väl var systemets svagaste sida, liksom att det togs för litet hänsyn till barnets

lingsgången går ej att hejda! Bidrande till osäkerhetskänslan äro också i högsta grad alla dessa senare tekniska "framsteg" vi gjort, kemiskt och i lufttrafikhänseende.

Sentida rön för att på effektivast möjliga sätt kunna tillintetgöra det släkte, i förintelse och död, som av teknikens framsteg borde befrias från mycket av sitt forna arbete och bekymmer, materiellt sett. Likaså ej att förbise allt detta destruktiva och sjukliga, som kriget lät oss ärva. All den vitt utbredda misstro, som så skickligt underblåses från visst håll och åtskilligt annat verkar och vidmakthåller, på ett suggestivt sätt, den psykos varur fruktan för kriget och slutligen även kriget självt framgår.

Visserligen växa betingelserna för den mellanfolkliga freden sig star-

Barnen som dansa kring trädet.

kare dag för dag, men ännu äger motsidan avgörande makt att vid tillfälle sätta världen åter i brand.

Det bör ju, för den vita rasen åtminstone, synas som anomali, men är icke desto mindre ett alltför obehagligt faktum. Ett förhållande ytterst

bottnande i slöheten hos de massor, som, trots de äga medbestämmanderätten och sålunda äro i stånd att öva ett bestämmande inflytande, till följd av sitt flertal, likväl uraklåta detta. Gjorde massorna sig besvär med att tänka något över orsak och verkan skulle nästan alla Europas länder i

egenart. Därför ha många straff verkat ödesdigert på barn. Ett av fruktan upprivet nervsystem har grundlagt mer än en olycka, både fysisk och andlig. Den moderna skolan förvisar till museerna den gamla skolans tortyrredskap. Må vi ej i hemmen fortsätta att själsligt och kroppsligt pina barnen. Att dra fram barnets egen goda vilja är tusen gånger mera värt än all skrämselektik. Fria moraliska människor behövas i världen, om det nya samhället skall bli bättre än det gamla.

Ingeborg Sjögren.

Det är syrgasen i det rika löddret, som gör Oxygenolcrèmen **dubbelverkande** — 100% mera effektiv!

100% större effekt

vid tandborstningen

får Ni med Oxygenol-tandcrèmen — därför att den verkar *dubbelt* renande, dels kemiskt dels mekaniskt. Ty den utvecklar under skumbildning aktiv syrgas, som i form av små, små bubblor tränger in överallt — mellan tänderna — t. o. m. in i mikroskopiskt små hål och ojämnheter. Den sköljer bort alla föroreningar och förintar alla de skadliga mikroorganismer, som orsaka hål och skador. Och den renar och decinficerar hela munhålan som intet annat medel. Försök nästa gång en tub Oxygenol. Ni kommer att bli förtjust över hur vita tänderna bli på kort tid — hur härligt ren Ni kommer att känna Er i munnen.

Extra Stor tub 1:—
Normaltub 0:75

Renar mellan tänderna

dag ha regeringar, som ansåge sin bjudande plikt bl. a. vara, att även trygga freden, så långt ske kan.

Osökt komma nog många att reflektera på detta sätt vid läsningen av denna bok.

Major Bratt skärskådar problemet från många sidor. Så länge det gäller att påvisa krigets orsaker och dess följder och svårigheten att bemästra dessa är uppgiften betydligt lättare, eller kanske rättare uttryckt ej fullt så svår, som då det gäller att draga upp linjer av konstruktiv art, efter vilka freden kan betryggas.

Hr Bratt sätter emellertid sin lit i främsta rummet till den växande kraften och den alltmer vaknande medvetenheten hos den internationella, socialdemokratiska arbetare-rörelsen, men också till det mäktiga s. k. internationella fredskapitalet, som krigets betvingare.

Med stark intensitet hävdar förf. att demokratin under inga förhållanden får låta sig böjas eller överrumplas av reaktionen, då är spelet förlorat.

Förf. äger stor förtrogenhet med senare tidens politiska historia, som ock med den mänskliga odlingens utveckling genom tiderna överhuvudtaget, därom bär hans bok vittne.

Det är många inlägg och fakta som inströs till belägg och belysning av förf:s meningar.

Med utgång från ett citat av lord Grey, Englands utrikesminister vid krigsutbrottet, påvisar förf. att rent psykologiskt fruktan är en av de väsentligaste anledningarna till rustningarna, men att dessa i sin tur äro den huvudsakligaste anledningen till fruktans bestånd.

Lord Greys yttrande lyder: "Fruktan övergår i misstänksamhet och misstro mot alla parter, så att varje regering känner det såsom ett brottsligt förräderi mot det egna folket att icke iakttaga alla försiktighetsmått, under det varje annan regering betraktar alla företagna försiktighetsmått såsom vittnesbörd om fientliga avsikter."

Träffande karakteriseras det tyska tänkandet före och under kriget. Huru det övergick från att vara (enligt Fichte) inspirator till att bli uttolkare och förklarare av den bismarckska maktpolitiken. Huru det slutligen firar orgier till maktens, våldets och Tysklands förhållande. Hur det blir svårare att se var gränsen går mellan förnuftig tanke och utbildat vanvett, fullt av tvångsföreställningar.

En resa i Esperantos tecken.

Av riksdagsman Ernst Eriksson.

Ej bättre väggkost den tager
med på vägen,
än kunskap mycken...

Havamal.

Tidningarna hava meddelat att våra lagstiftare återigen debatterat världsspråksfrågan. I år har denna debatt till på köpet uppdelats i två etapper. Först behandlades nämligen de likalydande motionerna i första kammaren av hr Lindhagen och i andra kammaren av hr Hage om skrivelse till Kungl. maj:t med anhållan om ett initiativ till en internationell överenskommelse om antagandet av ett världsspråk, att detta språk måtte byggas på esperanto, och att esperanto måtte införas åtminstone som frivilligt läroämne i vissa skolor. Vederbörande utskott hade avstyrkt motionerna, men i första kammaren yrkades bl. a. av hr Möller, och i andra kammaren av fru Nordgren, bifall till punkten om att esperanto måtte införas som frivilligt läroämne i vissa skolor. Båda kamrarna biföllo emellertid utskotts-förslagen.

Det andra tillfälle då kamrarna hade att behandla världsspråksfrågan, var med anledning av en motion i första kammaren av hr Vagnsson m. fl. och i andra kammaren av hr Eriksson i Stockholm m. fl. om ett anslag till feriekurser i esperanto för lärare. Statsutskottet hade till-

Förf. menar, ej utan fog, att Tyskland hade sått så mycket vind att det till slut ej kunde undgå att skörda storm.

I bokens företal poängteras att man ej bör bedöma dess komposition ur litterär synpunkt eller ond-göra sig över vissa upprepningar och inadvertenser. Säkerligen fästa sig dess läsare ej heller vid dessa underordnade ting i detta fall. Varje läsare av boken känner, att här talar en man, djupt gripen av ämnets allvar och oerhörda betydelse, med personligt ansvar, ej utan patos, men samtidigt utan varje ansats till billig sentimentalitet eller "naivistisk-pacifistisk" förkunnelse, utan syn för ofrånkomliga realiteter f. n. i världen, sådan den ännu ter sig.

Någon apostel för isolerad nationell avrustning, därmed eventuellt utan vidare låtande en barba-

styrkt ett anslag, men tio ledamöter i utskottet hade reserverat sig för avslag. Andra kammaren biföll utskottets förslag, medan första kammaren biföll reservationen, vadan gemensam votering får företagas i frågan.

Det är emellertid icke min avsikt att här referera vad som yttrades under debatterna i kamrarna vare sig från anhängarna eller motståndarna till esperanto. Jag har endast velat erinra om vad som i år förekommit i den svenska riksdagen, för att få en bakgrund till vad jag här velat berätta om mina egna upplevelser med esperanto såsom intellektuellt hjälpmedel. Ty det är verkligen så att medan lärda och kloka män i svenska riksdagen göra sig all möjlig möda med att bevisa att esperanto är en löjlighet och en omöjlighet, så lever esperanto och spelar sin betydelsefulla roll såsom andligt förbindelsemedel.

Trots min fullständiga obekantskap med tyska och franska språken gjorde jag nämligen vid påsken i år en studieresa till Tyskland och Schweiz. Och överallt där jag gjorde uppehåll klarade jag mig utmärkt, och lyckades studera vad jag önskade, tack vare esperanto och — mina goda vänner.

Naturligtvis kan det ej heller här bliva tal om att utförligt skildra mina upplevelser. Jag vill därför

risk angripare föra hem spelet, är förf. icke.

Hans syn på hela denna fråga sammanfaller väl närmast med inställningen till densamma av majoriteteten av vårt parti.

Även om en eller annan läsare i vissa fall är benägen att ha en annan syn än förf. på åtskilligt som föres fram i boken, så äro dock allesammans säkerligen djupt tacksamma mot major Bratt för vad han med denna bok givit dem och för hans modiga kamp för krigets avskaffande.

Major Bratts bok behövde framförallt spridas, ej bland egna meningsfränder huvudsakligast, utan framförallt inom hans eget befolkningsskikt, där densamma säkerligen hade en stor mission att fylla.

V.

blott notera att jag gjorde uppehåll i Berlin, Zürich och Bern. På alla dessa ställen hade jag förmånen att vara gäst hos järnvägsmän. Delvis tillbringades dock tiden tillsammans med andra esperantister, ja från Bern gjordes till och med en avstic-kare till Lausanne för att där hälsa på några järnvägsmän, så nog hade jag under resan rikligt tillfälle att pröva vad esperanto i praktiken du-ger till.

De livligaste intrycken från min resa har jag dock från Frankfurt a. Main. Där hölls under påsken tre viktiga esperantomöten, dels en internationell konferens för turist-väsen och reklam, med esperanto som enda översättningspråk, men med alla nationella språk som till-lättna, dels hölls tyska esperantoför-bundets kongress, samt slutligen hölls distriktskonferens för tyska arbetare-esperantoförbundet. Med anledning av den internationella konferensen voro många nationalite-ter representerade, och på lördags-kvällen samlade man ihop en dub-belkvartett för att tala i radio, där-vid norr, söder, öster och väster voro representerade. Jag hade även att representera nordens, prof. Strom-boli från Italien representerade sö-dern, en student Jottov från Bulga-rien var österns talesman, medan västerns talan fördes av miss Roth från U. S. A. De övriga fyra re-presenterade Holland, Tyskland, Tjeckoslovakien och Jugoslavien.

Vad som särskilt frapperade mig var att officiella representanter för staden Frankfurt och för den inter-nationella varumässan höllo tal, och detta utan manuskript, både på tyska och esperanto. Sannerligen synes man i Tyskland hava en heit

annan uppfattning om esperantos betydelse, än vad förhållandet är inom de högre kretsarna i vårt land.

Och dock är det för de tyska ar-betarna som jag såsom resultat av mitt besök i Frankfurt hyser den största beundran. Man får komma ihåg att de tyska arbetarna äro myc-ket lågt avlönade. Det oaktat hade från distriktet sammankommit ett 50-tal esperantister, jämte ungefär lika många från staden. De sam-manträdde båda påskdagarna, med en festlighet på kvällen, besökt av omkring 300 personer. De från främmande orter komna deltagarna blevo under besöket inkvarterade hos kamrater som bodde i staden. På så sätt möjliggjordes deltagandet i konferensen för dem som voro bo-satta å främmande orter.

Förhandlingarna och de till de-samma hörande rapporter och berät-telser fördes helt på esperanto. Jag kunde därför få en god inblick i för-hållandena, och även i de tyska kam-raternas tänkesätt. Nobelheten och upphöjdheten i tänkesättet gjorde på mig de djupaste intryck. Den tankevärld, som tack vare esperanto blottades för mig, var helt enkelt imponerande i sin storhet.

Och kvinnorna, ja, de voro syn-barligen männens goda kamrater. De flesta av de närvarande damerna voro gifta kvinnor, och de syntes dela sina mäns intresse både i all-mänhet och för esperanto. Möjligen kan man säga att de voro något mindre tränade i att tala esperanto, men detta går ju bort med åren.

Slutsatsen av vad jag här har att säga korresponderar med den ovan citerade strofen ur Havamal. Myc-ken kunskap är god färdkost att medföra på resa, för mig var kun-

Detta märke

ska' alla våra kunder ha — det frågas inte efter något annat — och något bättre finns ju ej att köpa för pengar».

Se därför noga till då Ni ska baka, att Ni alltid köper det hälsosamma, fos-fatbakpulvret — äkta

RUMFORD

skapen i esperanto en sådan god färdkost, genom denna kunskap kunde jag taga mig fram både i tysk- och franskspråkig region, genom den skaffade jag mig goda vän-ner, och genom den lyckades jag få en inblick i de tyska arbetarnas liv, som säkerligen eljest icke varit möj-lig. Detta sista är en värdefull er-farenhet, vilken göres av varje espe-rantist som ger sig ut på resa i främ-mande länder.

Intresset i stigande.

(Forts. från sid. 3.)

Vi våga oss därför, efter dessa meddelanden av den kvinnliga sekre-teraren, på den reflexionen, att det kanske var ett av de bättre greppen på agitationsspörsmålet, som kvin-nokongressen gjorde, då den beslöt begära denna funktions tillsättande av partiet.

Glädjande nog är det nu livligare inom förbundet än det varit på län-ge. Förhållandena påminna om 1919. Vi ha ju det nu också bättre ordnat rent organisatoriskt än då, varför resultatet bör bli ännu bätt-re. Inte mindre än 15 distrikt äro nu i arbete. De flesta ha duktiga, kunniga och arbetsvilliga kvinnor i

ledningen, som söka utfundera bästa sättet att kunna vinna kvinnorna för socialdemokratien.

Antalet kvinnor, som offentligt medverka, är heller inte ringa.

Med samlade krafter till arbete skall säkerligen även sommaren giva oss många nya medkämpar.

Under de sista månaderna ha 18 nya kvinnoklubbar bildats, av vilka de flesta begärt inträde i förbundet. Morgonbris har fått ett 70-tal nya fasta kommissionärer och den ordina-rie upplagan ökats med nära ett par tusen. Våra kommissionärer ha al-drig varit så livliga som nu. De re-kvirera om och om igen nya exem-plar under månaden.

Som slutomdöme kan sägas, att in-tresset inom partikretsar för kvin-

nornas organisering är i starkt sti-gande varför vi hoppas att snart ha ett för den svenska socialdemokratien värdigt antal kvinnor med i arbetet för höjandet av arbetareklassens ställning i samhället. S. V.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agita-tionen för Morgonbris. Samla prenumeranter! Prenumera-tion sker på närmaste post-kontor.

Duken med den breda hålsömmen.

Mina Anderssons mor hade varit vad man kallar en riktig arbetsmäniska. Från tidigt på morgonen till sena kvällen var hon i ständig verksamhet, hade hon inte hushållsbestyr att sköta om, så fann man henne vid ett sömnadsarbete eller syselsatt med strumpstickor eller virknål.

Och allt eftersom döttrarna växte till, så de kunde med sina små fingrar hantera synål och strumpstickor, kopplades de också in på samma bana.

Böcker och leksaker plockades samvetsgrant undan, så mycket som möjligt, skolan lade ju visserligen vissa tider beslag på barnen, och då måste ju även läxläsning förekomma i hemmet, men det togs som ett oundvikligt ont, som man dock inte borde offra mer tid på än som var alldeles tvunget.

Efter slutad skolgång hade Mina några år plats i en manufakturaffär och vid tjugu års ålder gifte hon sig och satte eget bo. I det egna hemmet värdade hon noga traditionerna från föräldrahemmet. Var man tittade i den lägenheten låg det virkade och sydda dukar och vackert broderade kuddar, så det hela verkade nästan mer handarbetsutställning än hem för människor. Det var också Minas stolthet när hon för någon besökande fick öppna sina byrålådor och visa alla vackra handarbeten, som inte, av brist på utrymme, kunde ligga framme i rummen.

En dag kom det nya grannar i lägenheten intill Anderssons, och det dröjde inte länge förrän Mina hade bekantat sig med den nyinflyttade frun. Denna tillhörde en kvinnoförening i den lilla staden och hon började nu agitera på Mina att även komma med som medlem. I början ville Mina inte alls lyssna på locktonerna, men så småningom gav hon med sig, och så en kväll följde hon med till ett sammanträde och begärde inträde i föreningen.

Hon kände sig dock inte vidare tilltalad av vad som förekom vid föreningens möten, ty där lästes och diskuterades, och det var något som alldeles gick över hennes andliga horisont, hon hade hela livet endast lärt sig arbeta med händerna, hennes hjärna låg obrukad, den hade ansträngts så litet som möjligt. Därför hade hon också svårt att följa

med förhandlingarna. Men hon följde ändå med till föreningens möten för att inte göra grannfrun ledsen.

Slutligen kom dock även hennes stora chans. Det var en kväll när man tagit upp till diskussion, hur programmen skulle läggas för att föreningens arbete skulle väcka mera intresse hos kvinnorna. När inledningen hållits tog Mina mod till sig och begärde ordet. Hon hade aldrig yttrat sig förut och hon var inte så litet rädd, bara att begära ordet fordrade ju ett visst mod, men här var ju en sådan hjärtesak för henne som stod på spel att hon måste våga försöket. Hennes namn ropades upp av ordföranden och hon reste sig, och fick stapplande över läpparna ett förslag om att somliga möten borde anordnas som handarbetsmöten. Det blev en livlig diskussion, och många voro mot förslaget, men vid omröstningen visade det sig dock att detsamma segrat med knapp majoritet.

Och så beslöts att vartannat möte skulle anordnas som handarbetsmöte. Vid dessa möten utsågs Berta Holm, en av föreningens mest aktiva medlemmar, att sköta om underhålningen. Hon var visserligen den som kraftigast motsatt sig införandet av den nya mötestypen, men när det nu inte var något att göra åt den saken, så ställde hon sig lojalt till förfogande.

Första arbetsmötet som hölls kom Mina Andersson i god tid och drog ur sin handarbetspåse belåtet upp en duk, med den allra bredaste och

vackraste hålsöm. Nu var hon i sitt rätta element. Hon formligen simmade i förnöjelse, när de andra fruarna komplimenterade hennes vackra arbete. Nu behövde hon inte längre höra på, vad som lästes upp där framme från bordet, nu räknade hon trådarna i hålsömmen och njöt av de andras beundrande blickar, när de sågo på hennes vackra duk.

Så gick det ena mötet efter det andra, men så en kväll hände det något. Den oberäkneliga Berta Holm hade den kvällen valt att läsa historier av Vagabonde, och just nu höll hon på med "Endast för damer". Vagabondes satir var alldeles för fin att förstås av Mina, men i kväll var det en sak, som liksom fastnade i hennes medvetande. — "Och jag känner fruar, som ha tid att sy hålsöm och krumelurer på egna och något annat slags kråkspark på Lillans onämnbare, men som inte ha tid att läsa en bok! Och alla känna ni väl till de där kvinnorna som borta och hemma, ute och inne släpa omkring med något slags sömnad, som de låtsas sy på. Jag tycker det är synd mot arbetets helige ande, det där hänglandet" — läste den melodiska stämman där framme vid bordet. Det stack till i Mina, häftigt reste hon sig upp så att brodersaxen med en skräll ramlade i golvet, hon hade så när avbrutit föreläserskan, men så lyckades hon göra våld på sig och satte sig igen. Men nu kunde hon inte sy längre. Klarvaken hörde hon vartenda ord och hennes ögon formligen hängde vid föreläserskans läppar. När denna slutat, kunde hon inte styra sig längre, utan då bröt hon ut: — Vad menar du, vad är det egentligen du uppbygger oss med

Sommarbild från ett mellansvenskt landskap.

Försommarstämning.

för galenskaper, är det synd att arbeta?

Det glimmade till i Bertas ögon när hon riktade dem på den talande. — Nej, det menar jag inte, och det menar inte författarinnan heller, men det ni göra nu det är inte att arbeta. Ni drar bara med er edra lappar att virka på, edra trasor att sy på, för att slippa tänka. Ni kan inte använda hjärnan ett par timmar en kväll, utan ni måste få sitta och plocka på ert eviga handarbete. Vad vet ni om de andliga strömningarna i tiden, vad vet ni om politiken, ja hur mycket vet ni egentligen om er egen förnings program, mål och arbetsmetoder? Ni vill inte veta något, ni ids inte läsa en tidning eller bok, och händer det någon gång att ni läsa, så välja ni alltid till lektyr det lättaste, det sämsta, bara sådant som är till för att slå ihjäl tiden med.

Vart tror ni egentligen vi ska' komma med sådana kvinnor?

Hon tystnade, och sänkte huvudet, och när hon åter lyfte det, för att betrakta de förvånade kamrater-

Mer ljust finnes inte än en ung svensk björkhage i försommaren. De tätt stående stammarnas fina hud har barnalemmars mjälla vithet; vitt glintar från marken av försenade sippor, av harsyra och ekorrbärört, av duvkulla och smultronblom. De spädgröna björklöven fånga silverglindrande var solglimt; grenarnas vajande fyller luften med varmgrön vällukt; asparnas halvgenomskinliga blad glänsa bärnstensgula och brunröda. De unga lövens sus svinner in i det mörka bruset bortifrån skogen, som även minner om sin närhet genom en och annan smal gran, som svartgrön sticker upp i den nya grönskan. Varje strömoln smälter snabbt in i den himlens tindrande blåhet, som sjön speglar och bergen svepa sig i. Skogsbäcken porlar och pärlar, babblar och bubblar, men så sakta att den ej förtar ljuden av vajande gräs, surrande bin, fladdrande insektvingar — i synnerhet vita fjärilsvingar — som tillsammans bilda sommarens sprödaste, men mest ihållande ton. Trastars, finkars snabbt stigande och fallande tirili bejakar vad även skogsduvans kurr och gökklockans rop från alla väderstreck förkunna: att sommarens helgdagsstund har slagit. Ty nu blommar konvaljen. Vita pärlrader tindra överallt fram ur breda bladgömmen. Starkare är den rusande vällukten från häggens sista och rönrens första blom, renare än själva den av jord- och vatten- och växtlighetsdofter sammansatta sommarångan, fylles luften av den heliga doften från de små kalkar, i vilka bor all sommarens fullhet, all sommarens fromhet.

Ellen Key.

na, som sutto där och stirrade på henne, hade det kommit ett sorgset uttryck i blicken, och stämman hade fått en sorgsen klang. — Jag vet att jag varit hård nu igen, ni äro ju uppfostrade på det sättet, ni ha inte vetat av annat, men ska' det bli anorlunda någon gång, ska' vi gå mot

bättre tider, då måste det försiggå en förändring i kvinnornas tänkesätt, ni måste fostra edra döttrar till tänkande varelser, och det förutsätter ju att ni måste börja tänka själva. Det kanske inte är så lätt i början, men det måste gå, ni måste lära er att använda hjärnorna.

När Mina Andersson gick hem den kvällen snurrade det formligen runt i hennes hjärna och sen hon lagt sig kunde hon inte somna, hela natten låg hon vaken och tänkte. Hon tänkte på alla sina vackra handarbeten och sina blankskurade kopparkastruller, detta som förut varit innehållet i hennes liv, skulle detta vara av noll och intet värde? Hur skulle hon hitta ut ur den labyrint av frågor och tankar som nu virvlade om i hennes hjärna? Framåt morgonsidan slumrade hon till litet, och vaknade med en häftig huvudvärk. Men så hade hon också på natten gjort något mycket ovanligt, hon hade använt sin hjärna.

Pernilla.

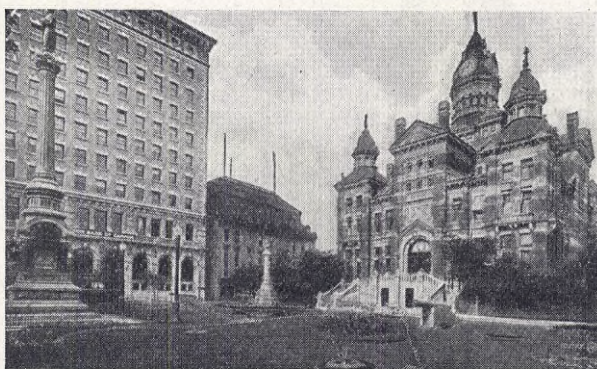
Att mottaga, förvalta och bära vidare till dem, som komma efter oss, släktenas kulturarv, det är att intaga sin plats i utvecklingsförloppet och få sitt korta, fattiga liv inställt i ett större sammanhang. Kulturarbetet är ett medel att förlänga människolivet både åt framtiden och forntiden till. Då den enskilde känner sig fogad in som länk i kedjan mellan gånget och kommande, är han lyftad ett stycke ovan sina naturbundna betingelser, sina levnadsårs begränsade tidsmått.

Richard Sandler.

Några intryck från en resa i Kanada.

Atholaskadalen i Jasper National Park, Alberta.

Stadshuset till höger och Royal Bank i Winnipeg.

Svenskarna äro ett reslystet folk, hör man ofta sägas och att det skulle vara ett arv, som vi gemensamt fått del av från våra förfäder, vikingarna. Inga andra än briterna anses ju överträffa oss, men om de också äro objekt för ärftlig belastning från oroliga förfäder, förmäler inte historien.

Detta kanske kan tyckas vara en något sökt inledning till vad som följer, men det kan nu inte hjälpas. När man fick höra att Ruth Gustafson gett sig ut på en tripp till Kanada, så rann detta en i sinnet.

Hemma igen efter en fem månaders färd har hon givit i föredrag del av sina intryck och vad hon inhämtat.

Vi taga oss därför friheten att be Ruth Gustafson även låta Morgonbris läsare veta litet därom, alldestund emigrationen till Kanada nu är aktuell hos oss.

När vi kommit över preludierna i vårt samtal om den härliga resan i julisommarvärme över en spegelblank Atlant så kommo vi in på frå-

gan om svenskarnas ställning i Kanada.

Det är givet att jag sökte så fort som möjligt komma i förbindelse med svenskarna, var Ruth Gustafsons svar på frågan härom, se deras möjligheter att leva både i ekonomiskt avseende och hur livet gestaltade sig i övrigt för dem. Att Kanada är ett av "Herren benådat land", ett land på gott och ont, med stora försörjningsmöjligheter när det blir exploaterat, kommer man ganska snart underfund med.

Men för invandrarna öppna sig inte möjligheterna genast vid landstigningen, som många unga kanske tro, säger Ruth Gustafson.

En sak, som är ganska betydelsefull för möjligheterna att kunna slå sig fram och härda ut, är att äga litet vetskaf om hur man bör förhålla sig i detta land, då man kommer dit för sin utkomst skull.

Min uppfattning är den, att de som emigrera och invandra till Kanada måste förstå, att samma svårigheter möta dem där som de, vilka mötte våra förfäder särskilt i emi-

grationens barndom i U. S. A. Det är minst ett par hårda år, som måste genomgås, år, under vilka viljan till livet pressas ibland till det yttersta. Att känslan av hemlöshet många gånger driver till otålighet inför svårigheterna och försvagar energin är begripligt, men ett råd skulle man vilja giva alla, som fara ut: Flacka inte och far från den ena platsen till den andra i början av vistelsen därute, utan stanna på en plats om möjligt i samma arbete de första åren. Stanna ute på prärien, far inte in till städerna utan att vara garanterade arbete.

Hur äro annars arbetsmöjligheterna när språket behärskas och invandrarna blivit förtrogna med förhållandena?

Säkerligen mycket bra, blir svaret, och möjligheterna till arbete både i östra staterna och västern rätt så goda för svenska arbetare, kanske bäst för elektriker och för arbetare vid kraftstationer. Byggnadsarbetare äga också möjligheter, byggnaderna av de stora sädesmagasinen dra folk.

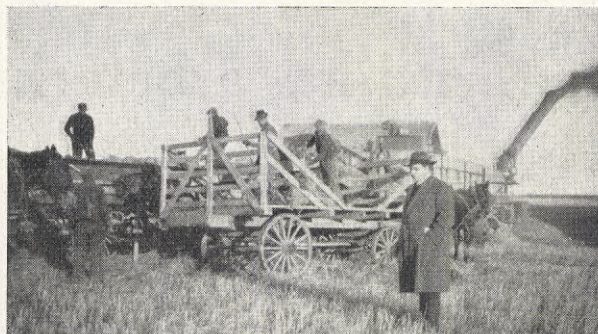
Blandat jordbruk nära Edmondton, Alberta.

Campinghyddor i Jasper National Park, Alberta.

En svensk farmares bostad i Kanada.

Tröskning på en svensk farm i södra Alberta.

Hur är det för flickorna då, de unga svenskorna?

Ja, de ha alltid stora utsikter till goda platser i familjer som hembiträden. De bruka vara tillförsäkrade platser långt i förväg och om någon "snattar" dem på vägen, så kan det bli ett riktigt rabalder om vem som har största rätten till dem. Dessutom är det väl sörjt för att icke de unga kvinnorna skola falla i "rövarehänder". Flera kvinnliga organisationer, såsom avdelningar av K. F. U. K., Travellers aid och Röda korset möta de emigrerande kvinnorna och taga på ett utomordentligt sätt hand om dem.

I detta sammanhang kanske vi skulle påminna om, säger den intervjuade, att det inte finns några sociala välfärdsanordningar annat än sådana, som uppkommit genom privat initiativ och uppehålls på privat väg, såsom sjukhus, på vilka friplats kan erhållas. Landet är ungt och det torde dröja innan samlevnaden och hopsmältningen av olika folk och raser kommit så långt att folket känner sig stå i den kontakt och samhörighet med varann, att man för det helas bästa vill ge sig in på några sociala anordningar. Därför är det väl också som de starka karaktärerna såväl som de fysiskt starka människorna ha största utsikterna till framgång. Det är att inte vara sangvinisk utan spara, medan arbete

finnes, för att kunna möta arbetslöshet och andra misärer, som kunna inträffa. Hemlängtan och känslan av ensamhet och hemlöshet knäcker nog många, helst dem som söka glömska vid bardisken av de starka "drinkarna". De sjunka icke sällan till botten såvida inte myndigheterna få tag i dem och skicka hem dem.

Blevo några av de äldre utvandrarna besökta och vilket intryck gav deras livsförhållanden? var vår nästa fråga.

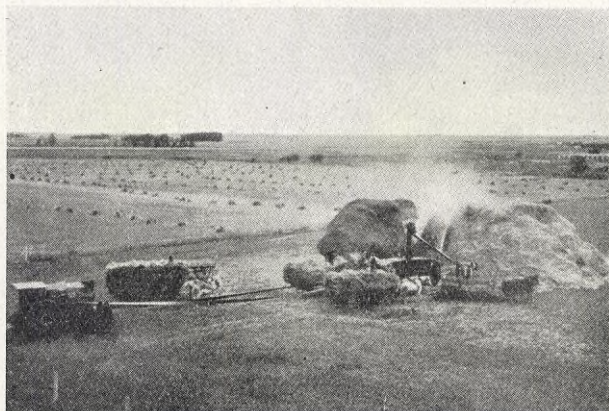
Ganska snart efter min ankomst till Kanada, blev svaret, gav jag mig ut till prärien, till svenska farmare, och fick där de bästa intryck av deras liv och förhållanden. Alla voro, som det syntes mig, i god ekonomisk ställning, med mycken bördig jord, stora skördar. Deras hus och hem visade att de voro välbärgade nu, men många berättade om sina första stora svårigheter härute, då de började som skördearbetare och till dess de kunde få egen jord. Sedan blev det sagan om hur de med arbete och åter arbete lade acres till acres, så att många nu kommit upp till ägandet av 1,200—1,400 acres jord, således små domäner i våra ögon. Och de tänka inte på att vända hem? Nej, säkerligen inte. Visst tycka de det är roligt att nu, när de ha råd därtill, resa hem någon gång till gamla Sverge, men att stanna här vilja de inte. Nu tycka de att

det känns litet för trångt och smått här hemma.

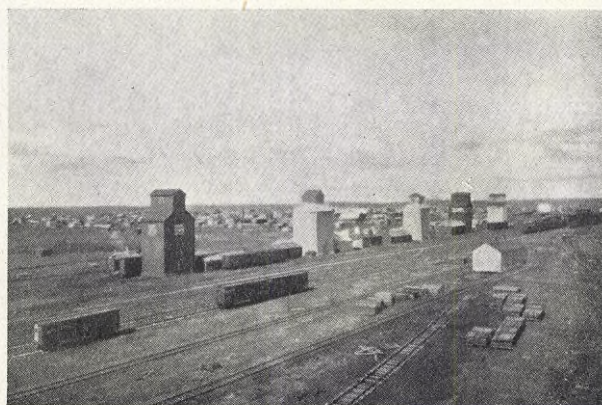
Men deras barn, farmarnas, vad blir det av dem, fortsätta de på farmen? fråga vi envist, då vi komma ihåg Johan Bojers skildring i boken "Vår egen stam" om hur barnen till de norska nybyggarna alla blevo lärda män i det nya landet. Svaret blir: Tråkigt nog synes det växa upp ett lärt proletariat, ty alla farmare ge sina barn en god uppfostran vid högskolor och universitet. Sällan vilja barnen stanna där ute på prärien och motse sin ålderdom på farmen. Därför har inte heller de intellektuella, som söka sig hit, några goda utsikter till tjänsteställningar utan få som andra börja som grovarbetare. Detta fick också Tjänstemännens arbetslöshetskommitté säkerligen klart för sig.

Vad som de unga som resa ut och som äro intresserade för arbetet inom ungdomsrörelsen, A. B. F. och nykterhetsrörelsen måste veta, det är att av detta finnes knappast något.

Men av frireligiösa församlingar och kyrkor? Jo, det finns det mycket av och icke minst bland svenskarna. Men det vill jag till sist säga, slutar Ruth Gustafson, att Kanada är emigrationslandet framför andra och att svenskarna komma att vara med om uppbyggandet av det landet också liksom förut i Förenta staterna. S. V.

Tröskning ute på prärien. Västra Kanada.

Staden Hanna i provinsen Alberta. (Typisk präriestad.)

De brittiska arbetarkvinnornas stora mönstring.

Så stor uppmärksamhet som 1929 har de brittiska arbetarkvinnornas årskonferens aldrig tilldragit sig. Den kommenterades allmänt i pressen. Skälen därför voro förnämligast tre: För det *första* var den ovanligt imponerande med sina 600 delegater, för det *andra* ägnas inför underhusvalet i år större uppmärksamhet än någonsin förr åt kvinnornas göranden och låtanden, och för det *tredje* höll arbetarpartiets ledare mr MacDonald vid kongressen ett av de stora tal, som inledde valkampanjen.

Kvinnokongressen sammanträdde i Buxton den 23 april och höll på i dagarna tre. Buxton ligger i det centrala England, i grevskapet Derby. Det är en vacker stad, känd för sina hälsokällor, och är vanligtvis en tillflyktsort för societeten. Den kommunistiska Sunday Worker hånade Labours kvinnor för att de valde denna lugna och ganska fashionabla ort i stället för att kongressa i någon av de stora industricentra. På detta svarades med rätta, att de flesta av dessa arbetarkvinnor sågo mer än tillräckligt av de svarta dystra industristäderna under sitt dagliga liv, varför det kunde vara en nyttig rekreation för dem att komma till en behagligare ort. Apropos de kommunistiska kvinnorna reste några av dem till Buxton för att bedriva propaganda för sina ryska idéer. De måste efteråt själva medgiva, att deras bemödanden varit fullständigt resultatlösa. Dessa 600 kvinnor, de flesta arbetarhustrur och arbeterskor, visste vad de ville, och de vinkade med kall hand bort mrs Pollitt och hennes bolsjevikiska hjälpredor.

Arbetarkvinnorna dominerade fullständigt Buxton under dessa dagar. De hade valt en stad, som icke var så stor att de drucknade i den. Sådant är ofta förståndigt ur propagandans synpunkt. Miss Ellen Wilkinson, den vitt kända socialistiska parlamentsmedlemmen, gav kongressen den riktiga karakteristiken, då hon sade: Detta är mera än av våra vanliga kongresser, det är framför allt en arbetarkvinnornas väldiga valdemonstration.

Kongressen var främst organiserad såsom en förberedelse till valen. Därför var det helt naturligt, att den icke fick så stora möjligheter att uträtta något annat konstruktivt arbete. Det måste dock sägas, att kunden inspirera arbetarkvinnorna

till en energisk insats i valarbetet, så var dess betydelse enorm. När detta *skrivs* ser det ut, som om den kraftigt skulle bidra till ökad aktivitet bland arbetets kvinnor. När denna artikel *läses* i Morgonbris, vet man mera om resultaten, ty då äro valen redan över.

En mera ingående redogörelse för konferensens valarbete tjänar icke till någonting, då denna artikel måste publiceras så sent. Vi skola därför endast helt lätt beröra dessa ting. Upptakten gavs av ordföranden för National Conference of Labour Women, mrs Jenny. L. Adamson. Hon höll ett politiskt inledningstal, i vilket hon gick väldigt illa åt den konservativa regeringen. Talet var storartat: det vittnade om både kunskap och temperament. Sedan kom Labour Partys främsta kvinnliga tjänsteman, d:r Marion Phillips, och höll en redogörelse för de organisatoriska och valtekniska frågorna. Hon trodde, att 10 socialistiska kvinnor skulle komma in i nästa parlament. Även om den saken veta vi mera när denna artikel läses än när den skrives.

Arbetarkvinnorna ha skaffat sig ett eget valprogram, utgivet i en broschyr under titeln Kvinnorna och de allmänna valen 1929. Det avsluter sig naturligtvis till Labour Partys stora program, men framhäver speciellt de sociala kvinnokraven. Detta problem genomdiskuterades på kongressen. I samband med detsamma voro även förhållanden i Sverge en smula på tal. Mrs Ella Allen från Exeter ville, att det skulle bli obligatoriskt att en utlär barnmorska skall vara närvarande vid alla barnafödelse. I Storbritannien synes det vara vanligt att manliga läkare lämna sitt bistånd vid dylika tillfällen. Mrs Allen hänvisade till Sverge, där det är barnmorskornas huvuduppgift att biträda vid barnafödelse. "Sverge har den lägsta barndödligheten, under det att Amerika, där läkare äro närvarande vid barnsängar, har den högsta."

Alkoholfrågan var föremål för diskussion i samband med valprogrammet. Labour Party har utfäst sig att i fall det får regeringsmakten, omedelbart sätta i gång en undersökning rörande alkoholfrågan samt att snarast möjligt vidtaga effektiva åtgärder mot alkoholens skadeverkningar. Lady Clare Annesley tyck-

te att löftet om undersökning, som även underströks i kvinnoprogrammet, var otillräckligt. Hon sade, att medan de officiella krogarna sakta minska, så tilltaga klubbarna, där spritservering förekommer. Förra året drack man upp för £ 299,000,000 i Storbritannien. Detta är i svenska pengar 5.4 miljarder kronor, onekligen ett skrämmande belopp. Labour Partys representant mr Herbert Morrison pekade på att nykterhetstillståndet i alla fall högst avsevärt förbättrats efter kriget. 20 kvinnoavdelningar hade föreslagit en resolution till förmån för lokalt veto. Mr Morrison sade, att antagandet av denna resolution skulle skapa svårigheter för partiet i valkampanjen och rådde kongressen att icke antaga densamma. Slutet blev också, att mr Morrisons råd följdes.

Det förekom en liten sammanstötning på kongressen, som kommunisterna försökt att utnyttja. Några arbetarkvinnor tyckte, att deras egen grupp vid kandidatnomineringarna blivit tillbakasatta för kvinnor, som kommit till rörelsen från andra samhällsgrupper. Mrs Wright repade humör och sade sin mening, som kulminerade i denna sats: "Arbetarkvinnorna ha hjärnor lika väl som de kvinnor, vilka ha pengar." Sedan d:r Phillips sagt några lugnande ord lade sig oron, som i arbetarpartiets organ Daily Herald betecknades såsom "en lätt bris".

Några små utslag av extrem feminism förekom också. Det är så, att Labour Party alltid sänder någon eller några gäster till kongressen, bland dem ofta nog sin ordförande. Dessa gäster äro i regel manliga, och de ha brukat delta i debatterna. Förra året råkade mr Arthur Henderson trampa några kvinnliga delegater på tårna genom ett inlägg i en diskussion om födelsek kontroll. Med detta i minnet föreslog nu mrs Gledhill från Birmingham, att endast kvinnor skulle få yttra sig på kvinnokongresserna. Mrs Gledhill fick hjälp särskilt av en gruvarbetarhustru, mrs Tate från Eglinton, som helt fränt sade, att kvinnorna kunde klara sina frågor själva, utan all hjälp av karlarna. Bland opponenterna mot denna ståndpunkt var parlamentsmedlemmen miss Susan Lawrence, som nu är Labour Partys vice ordförande, och enligt praxis kan vara säker på att bliva dess ordförande under

Förströelseläsningens avigsidor.

Tvenne verkligt behjärtansvärda artiklar ha varit införda i en del av vår partipress, nämligen artikeln "Barnen och veckopressen" av Eva Wigforss och artikeln "Hur skall en god svensk barn- och ungdomstidning vara?" av Eva Hedén. Bägge gå de tillrätta med den nöjesläsning, som bjudes barnen i åtskilliga av de pressalster, som utges varje vecka.

Det är nog så, som den ena artikelförf. säger, att vi för litet tänka på barnens andliga hälsa och den kost, som bjudes dem, för att hålla deras sinnen barnasunda. Säkerligen skulle med litet större aktgivan- de från föräldrarnas sida mycken fulhet och dumhet aldrig behöva komma till barnen. Men förhållan- dena ligga dock så till, att vi inte en- dast ha att kritisera det som finnes och som med ganska stor begärlig- het slukas av barnen, utan vi måste också bli positiva. Vi måste skaffa ersättning. Barnen behöva och vilja ha sådant som leker med fantasin, som verkar i viss grad groteskt och ser uppsluppet roligt ut. Det litet sentimentala och söta tilltalar dem nog också, men det tröttna de for- tare på. Detta veta förläggarna av dessa pressalster och de veta också att barnen icke äro att förakta utan tvärtom värdefulla objekt för upp- lagornas stigande.

Vid studering av dessa magasin finner man, att de kolorerade bil- derna inte endast äro vidrigt fula och osmakliga utan att även texten oftast är dum och rå, men därtill kommer att allt verkar väsensfräm- mande. Men det får sin förklaring då man erfar, att det mesta är häm-

tat ur den amerikanska magasin- pressen. Miljöförhållandena äro ju så helt olika våra och läsekretsen av den mest skiftande andliga valör som kan tänkas. Det är därför inte underligt att för barnasinet och barnasjälen vakna och ömma män- niskor reagera och vilja väcka me- dan tid är föräldrar och målsmän att icke endast tänka på barnens ma- teriella behov utan även på deras andliga spis.

Varför kunna vi inte få till stånd en barnens och ungdomens tidning, som hämtar sina motiv ur våra egna förhållanden?

Artikelförfattaren Eva Hedén frå- gar också varför de svenska försö- ken med utgivandet av barntidnin- gar slagit så illa ut så när som på Folkskolans barntidning.

Hon frågar: "Ha vi då ingenting i vårt lynne, som kunde göra oss skickade att skapa något så pass en- kelt kan det tyckas som en barn- och ungdomstidning? Är det då så gruv- ligt länge sedan vi själva voro barn, ha vi aldeles blivit omvandlade av våra ämbeten och värdigheter! Bli vi så fort förtorkade, ordentliga och tantiga att vi icke mer äro ens så pass levande att vi förmå känna vad det är barn och ungdom behöva i tidningsväg, efter vi slå oss till ro med att låta det utländska domine- ra, när det gäller barnläsningen i vårt land?"

Detta är en samvetsfråga, som måste besvaras. Men Eva Hedén kritiserar inte endast utan hon är även positiv, hon har greppet på hur en god barn- och ungdomstidning bör redigeras och vi taga oss frihe-

ten att citera sammanfattningen i slutet av hennes artikel, där hon lägger fram grunddragen till en barntidning, i vilken säges:

"Den skall inte vara för småplott- rig, den skall vara redig och klar icke blott till sitt innehåll utan även till sin uppställning och därvid följa en plan som icke brytes i onödan.

Den behöver icke vara finsiktat estetisk, men den bör vara så konst- närlig, att icke simpelheten tolereras vare sig i form eller färg.

Och den bör till sist vara så mor- alisk att den icke släpper in råhet, plumphet, ohederlighet och ansvars- löshet inom sina spalter!"

Vi tro säkerligen att det finns krafter, som äga tillräcklig fantasi och rörlighet i sinnet och som för- stå vad tidens barn fordra av ett or- gan som skall intressera dem och de med begärlighet vilja läsa utan att vara osmakligt och fördummande.

Men det fordras mycket annat. Det fordras riktiga kraftmedel att bryta slentrianmässigheten vid köp av nöjes- och förströelseläsning. Ty- värr ha vi den erfarenheten att det simpla och fördummande har lättare att få spridning än det kultiverade och fostrande, icke endast i detta hänseende. Det är ytterst på för- äldrarna det beror och man måste i berörda fall nog tillskriva mödrarna stor skuld till de bedrövliga förhål- landena. Säkerligen finns det kraf- ter som här i barnens intresse skulle vara villiga träda in, men då man vet hur hopplöst det är att få något nytt, värdefullt att vinna mark och ekonomisk bärkraft, så förstår man betänkligheterna. S. V.

nästkommande år. Detta sista tog mr Herbert Morrison fasta på, då han framhöll, att man under debatten sagt, att man icke ville ha Labour Partys ordförande på kongressen och som deltagare i debatterna. Nästa år blir ju miss Lawrence ord- förande; skall förbudet gälla även henne? Mr Morrisons slutsats var, att partiets ledning måste ha fria händer att utse sina representanter oberoende av kön, speciellt i denna tid av likställighet mellan könen. Antages resolutionen, sade han, be- tyder det, att ett beslut i strid med arbetarrörelsens anda fattas. Det hjälpte icke. Resolutionen antogs med 267 röster mot 230.

Vid ett annat tillfälle, då en ex-

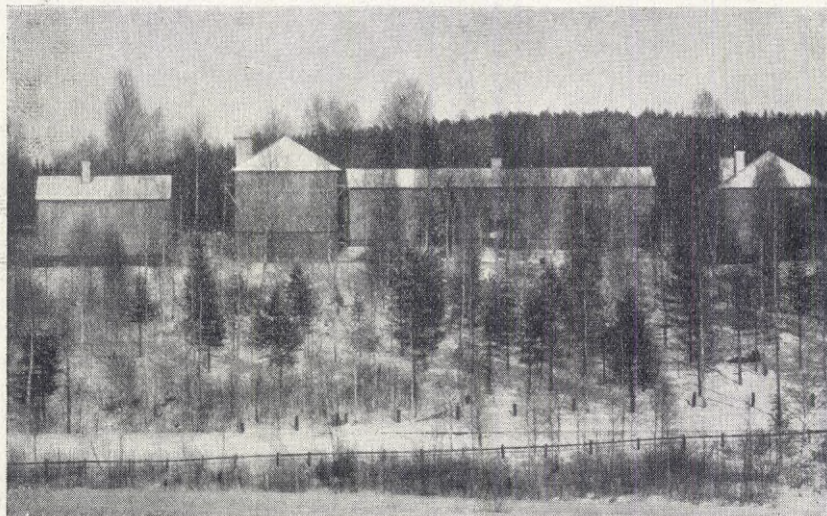
trem feminism trängde fram med stor styrka, sade miss Ellen Wilkin- son följande förnuftiga ord: Vi äro en dominerande makt i staten och den tid är förbi, då kvinnorna behö- va bedja för sig. Det är fullständigt omöjligt att skilja ut kvinnornas problem och diskutera dem separat. Skulle detta ske komme en klyvning mellan män och kvinnor till stånd, som icke alls är önskvärd.

Det hela mynnade i alla fall ut i en stor enighet. Valprogrammet an- togs och man lovade från alla håll och kanter att föra en valstrid som aldrig förr. Mr MacDonald blev också mycket hyllad, då han i ett stort tal förklarade för kvinnorna vad Labour Party ville göra för dem.

1929 års engelska Labour Wo- men-kongress var imponerande ge- nom sin mäktighet. Att den hade sina svagheter är helt naturligt med hänsyn till att många av dessa kvin- nor äro så nyss organiserade i ar- betarrörelsen. Trots detta är denna arbetarkvinnornas rörelse en bety- delsefull faktor att räkna med, det visade icke minst de intressanta kommentarierna i pressen. Även i de tidningar, där man var ovänligt stämd, kunde man icke komma för- bi, att denna kvinnoorganisation be- tyder mera än någonsin förr, nu då 5 miljoner nya kvinnliga väljare fått ett ord med i laget, då landets öden skola avgöras.

R. L—m.

Landsorganisationens skola.

Den förhoppning man så länge närt inom fackföreningskretsar att få en rörelsens egen skola i likhet med t. ex. Ruskin College i England har nu gått i uppfyllelse. Landsorganisationens skola, som förlagts till Brunnsvik, står nu inför sin fullbordning. Byggnadsarbetet lider mot sitt slut och målarna ha börjat sitt verk. Den 16 juni börjar den första kursen och till dess hoppas man allt skall vara klart. Skolan har ett vackert läge, omgiven av blandad björk- och granskog, och med utsikt över Storgården och sjön Väsman med dess många holmar och näs. Den består av lärarbostad samt tre skolbyggnader i vacker moderniserad dalastil: Elevbostad med rum för 44 elever samt ett trevligt samlingsrum med stor öppen spis, gymnastiklokalen samt matsalsbyggnaden, som innehåller en stor, vacker matsal med målningar, som utföras av konstnären Folke Forsslund, rum för tjänstepersonalen samt ett bekvämt och trevligt kök med olika slags arbetsbesparande maskiner.

Skolans syfte är ju att lämna dess elever "fördjupade kunskaper framförallt i sociala och ekonomiska frågor, vilka äro av betydelse för en grundligare kännedom om den moderna fackföreningsrörelsens uppgift och sociala betydelse". Undervisningen är till största delen baserad på föreläsningar. Det förutsättes också, att eleverna skola äga nödiga elementära kunskaper, ha genomgått folkhögskola eller på annat sätt förberett sig. Kursen kommer att pågå tre månader, från den 16 juni till 7 september. Omkring ett

tre-tio elever ha anmält sig, men inte en enda kvinnlig. Arbetsprogrammet för sommaren ser digert ut. Gunnar Hirdman kommer att föreläsa om arbetarrörelsens historia, Sigfrid Hansson om fackföreningskunskap, Kerstin Hesselgren om socialpolitik, Sven Backlund har internationell sociallagstiftning, Ernst Wigforss nationalekonomi, byråchefen Hugo Heyman föreläser om socialstatistik, Rickard Sandler om befolkningsstatistik, fil. kand. Björn Sterner om ekonomisk geografi och doktor Alf Ahlberg om social psykologi. Björn Sterner svarar även för undervisningen i svenska samt engelska, därest sistnämnda ämne kommer att tas med på schemat, yrkesrevisorn Herbert Söderling kommer att undervisa i bokföring och fru Eva Wigforss i matematik.

Arbetsprogrammet ser som synes ut att vara ganska omfattande och säkert få inte eleverna ligga på lat sidan. Men med kännedom om hur en sommar ter sig på Brunnsvik kan man säkert gå ut ifrån, att det reserverats tid både för bad och promenader och måhända också en utflykt då och då i lövad präst på Väsman. Sådana nöjen bruka vara uppskattade på Brunnsvik, och man hinner också med otroligt mycket av det slaget där, kanske beroende på att de vackra sommarnätterna utnyttjas så väl.

Den 15 kommer skolan att invigas med mer eller mindre pomp och ståt, och den 16 rycker den första skaran in för att ta den vackra skolan i besittning.

Boken om Branting.

Redaktör Zeth Höglunds stora biografiska arbete har nu utkommit med sin första del. Arbetet, som utgivits från Tidens Förlag, ger en fyllig och intresseväckande framställning av Hjalmar Brantings liv och verksamhet fram till 1914.

Först ges bakgrunden till Brantings framträdande, skildrande det tidsläge och de tidsströmningar, ur vilka han utgått: industrialismens inbrott i vårt land, de första arbetarföreningarna, den begynnande fackliga kampen, vidare en kort överblick över den utopiska socialismen, rösträttskampens första skede samt socialdemokratins uppkomst i Tyskland och första förkunnelse på svensk mark. Så skildras Brantings härstamning, barndomstid, studentår och första deltagande i det politiska livet, hans medarbetarskap och redaktörskap för Tiden och hans inträde i den socialdemokratiska rörelsen. Efter ett utmärkt kapitel ägnat Anna Branting och den stora roll hennes personlighet spelat i makens liv och verk följer en framställning av Brantings verksamhet under dess första 10-årsperiod. Nästa kapitel avhandlar arbetarrörelsens fackliga genombrott. Höglund ledsagar oss så vidare fram till Brantings växande betydelse internationellt och nationellt. I detta sammanhang klagar författaren jämväl Brantings förhållande till Strindberg och Bengt Lidforss samt ger en utomordentligt dramatisk bild av bondetåget och dess förspel.

Detta är i stora drag innehållet i första delen av detta verk, som icke kan undvaras av någon som önskar lära känna den socialdemokratiska rörelsens utveckling i vårt land. Det stora bokarbetet framträder i en förnäm typografisk utstyrelse med ett rikhaltigt och värdefullt illustrationsmaterial — enbart i första delen ingå över 300 illustrationer. Den omfattar 560 sidor på förstklassigt illustrationstryckpapper och kostar inbunden i gediget halvfranskt band endast 15 kr.

Boken om Branting har blivit en generations politiska kulturhistoria samtidigt, och just den mest intressanta generationens hittills, på grund av den rikedom av viktiga frågor, som aktualiserats och det "fjärde ståndets" uppvaknande och uppstigande till samhällsmedborgare. Men även och ej minst, genom de många framstående personligheter denna s. k. åttiotalsgeneration räknade inom sin krets. Man får i Höglunds arbete god orientering i hela denna radikala brytningsperiod och stiftar bekantskap med ett helt galleri kulturpersonligheter.

Verket blir i sin helhet ett monumentalt, kulturpolitiskt arbete, som Sveriges vakna arbetareklass måste vara tacksam och stolt att äga.

Anna Sterky talar till minnet av arbetarepartiets 40-åriga tillvaro.

På kvinnornas konferens i Malmö höll förbundets hedersordförande, Anna Sterky, enligt tidningen "Arbetet", ett fängslande tal till minne av partiets 40-åriga tillvaro, ur vars referat vi införa följande:

Jag ber härmed de närvarande att med mig en stund blicka tillbaka på de fyra decennier, som gått, sedan Sverges arbetande folk bildade ett socialistiskt parti, började talaren. Vad ha vi velat, och vad ha vi uträttat under de gångna 40 åren? Ha alla de offer, vi bragt, burit sådana frukter, som vi en gång hoppades? Ha vi vunnit en bättre ställning i det borgerliga samhället? Detta är frågor, som vi ovillkorligen ställa oss inför en minnesdag. Naturligtvis ha vi icke vunnit allt det, vi en gång i partiets gryningstimme tänkt oss vinna, men en sak ha vi framför andra vunnit, vi ha lärt oss att skilja dröm från verklighet. Vi veta i dag, vad vi knappast anade för fyrtio år sedan, att det kostar ett oerhört stort och svårt arbete att nå fram till de ständigt nya mål, socialismens idéer uppställa för oss.

Därpå berörde talaren i korta drag några historiska data och namn samt erinrade därvid särskilt om föregångsmän sådana som Malmörådmannen Nils Herman Quiding, dansken Louis Pio och den oförbrännelige agitatorn August Palm. Redan under de första organisationsåren kom man under fund med, att det kapitalistiska samhället ingalunda låg i några dödsryckningar, att det tvärtom alltjämt var både livsdugligt och livsvilligt. Då började vi ägna upp-

märksamhet åt de olika vägar, som skulle kunna föra oss fram till inflytande i detta borgerliga samhälle. Huvudvägen var den allmänna och lika rösträtten. Här kastade talaren genom att erinra om en del episoder från rösträttsstridernas dagar ett blixtljus över denna epok. Därjämte erinrade fru Sterky dels om de rent politiska insatserna under det tjugonde århundradets början (1905 och 1914), dels om de stora fackliga striderna, om årtalen 1902 och 1909 med flera betydelsefulla data.

Sedan rösträtten blivit verklighet år 1918, kommo andra uppgifter, nedskärning av de tryckande försvarsbördorna och en rad sociala reformer. Se vi klart vid vår tillbakablick, måste vi upptäcka, att stora ting redan uträttats; vi ha genomdrivit begränsad arbetstid och påbörjat det stolta arbetet, som heter tidsenlig sociallagstiftning. Men mycket återstår ännu att uträtta, framförallt en sund och rättvis arbetslöshetsförsäkring, andra reformer att förtiga.

Se vi därefter på detaljerna i den svenska arbetarörelsen, skola vi även där finna märkliga och imponerande gärningar. Först och främst vill jag nämna denna rörelsens enastående kulturella verksamhet, dess Arbetarnes Bildningsförbund med dess i denna dag över hela landet träget arbetande studiecirklar; vidare vill jag nämna vårt härligt energiska ungdomsförbund och vår tappra kvinnorörelse, vår utmärkta parti-press med mera, som var för sig vittnar om, att Sverges socialdemokratiska arbetareparti på sin 40-årsdag är ett framtidslofte. Jag vill sluta med ett ord av vår store hövding,

Sommarbild från Brunnsvik.

"Jag häpnar
när jag
tänker
på gamla
tider"

Nu —

Fru Eva Johnson

nya vägar.

Mindre arbete större frihet!

En aktad husmors erfarenhet.

Fru Eva Johnson i Kristianstad gjorde nyligen en stor upptäckt — som gjorde henne så glad att hon måste skriva och tacka oss.

Ty hennes tvätt — förr ett fullt och tungt dagsarbete — klaras nu lätt och ledigt på korta tre timmar — med **Tvättbjörns** hjälp — enligt **Tvättbjörnsmetoden**, som beskrives i bruksanvisningen på varje paket.

Ni själv kan göra samma besparing av tid, arbete och pengar med

VITA TVÄTT- BJÖRN

Extra stora paket 50 och 75 öre.

874

ett Brantingsord: — Sådan som den svenska socialdemokratien nu ter sig, ha vi ingen anledning att tänka annat än, att den alltjämt skall växa och utvidgas. Om vi icke själva genom oklokhets stäcka dess växt, skall denna stora folkörelse för visso växa ytterligare både på bredden och djupet, samlande allt större skaror kring socialismen och dess kamp mot det kapitalistiska samhällets orättvisor. — Och vidare, alltjämt efter hövdingen: — En borgerlig tidning har sagt, att svensk arbetareklass är ingen samling trasproletärer, som kasta sig över alla tillgångar i vårt land. Det är rik-

Uppsala läns kvinnodistrikts årskonferens

hölls i Uppsala Folkets hus den 14 april under ordförandeskap av Greta Tapper, Uppsala.

Närvarande voro 10 ombud från 6 klubbar, jämte representanter för Stockholms läns kvinnodistrikt, kvinnoförbundet, Uppsala läns parti- och ungdomsdistrikt samt Uppsala arbetarekommun och ungdomskl. jämte en del intresserade medlemmar.

Konferensen hälsades välkommen av distr. ordf., Olga Hedén, varefter funktionärer valdes och dagordningen fastställdes.

Därefter behandlades ett par motioner från Kungsängens kvinnokl. angående hemställan till förbundsstyrelsen om utgivande av förbundsmärke samt angående distriktets inre arbete, varefter man övergick till behandling av en del tekniska ärenden.

Årets agitation har huvudsakligast koncentrerats kring valagitationen, men har även en klubb bildats, nämligen Sunnersta kvinnoklubb, vilken kom till stånd efter föredrag av Olivia Nordgren i maj månad med 8 medl., men är antalet nu 22. Kl. har under den korta tiden visat prov på stor livaktighet och verksamhetslust.

Medlemsantalet i distriktet är 141 — mot 126 föregående år — fördelade på 7 kl. Av partidistriktet har erhållits anslag av 200 kr. och likaledes av kvinnoförbundet ett anslag av 200 kr.

En åtgärd av distriktsstyrelsen att till-

tigt. Men slutsatsen är absolut icke den borgerliga, att socialismen därför skall ha förlorat sin kraft, utan slutsatsen är tvärtom den, att i denna relativt högststående svenska arbetareklass finns materialet till den nya samhällsbyggnad, som vi äro på väg att resa.

Hemmets ekonomi

tillvaratages bäst
genom inköp i

kooperativa butiker.

Skånes kvinnodistrikts års- konferens.

Skånes soc.-dem. kvinnodistrikt höll sin konferens den 15 april under livlig tillslutning från klubbarna. Representanter hade sänts från partidistriktet, arbetarekommuner och ungdomsdistriktet, vilka alla betygade sitt stora intresse för större anslutning av kvinnorna till partiet och ett gott samarbete härför med kvinnodistriktet.

I sedvanlig ordning genomgicks de för ett årsmöte löpande ärendena. Dessutom genomgingos stadgarna med de ändringar kongressen beslutat om.

Två motioner hade inkommit. Den ena från distriktsstyrelsen om prenumeration på de partiorgan som finnas inom distriktet till ordf., för att denna må kunna följa arbetet ute i klubbarna och genom samlandet av de notiser och referat som särskilt beröra kvinnornas arbete, redigera en kvinnospalt i likhet med ungdomsspalten. Motionen bifölls och beslöts att varje klubb med 1 kr. pr år skulle bidra till prenumerationskostnaderna.

Den andra motionen yrkade, att distriktsstyrelsen, om klubb därom hemställde, skulle bekosta ett föredrag i agitationssyfte pr år samt förmedla talare till dylika föredrag. Till motionen hade distriktsstyrelsen fogat det utlåtandet, att styrelsen, såvida ekonomisk möjlighet finnes, ordnar med gratis föredrag åt klubb, som gör hemställan därom. Efter en stunds livlig debatt, varunder behovet av värdefulla agitationsföredrag kraftigt hävdades av ett flertal ombud, beslöt konferensen i enlighet med distriktsstyrelsens utlåtande. Hälsingborgsmotionen avslogs således, dock först sedan konferensen försäkrat sig om den blivande distriktsstyrelsen skulle åläggas att i görigaste mån beakta klubbarnas krav i detta hänseende, ehuru utan att vara bunden av ett absolut konferensbeslut.

I samband med dessa inre organisationsfrågor beslöt konferensen, att klubbarna skulle skicka samma årsrapporter till distriktsstyrelsen som till förbundet.

Dessutom upptogs till diskussion frågan om "Kroppssaga som uppfostringsmedel". Inledare överlärarinnan Math. Holmgren.

sammans med Stockholms läns kvinnodistr. anordna en kvinnokurs vid Jakobsbergs folkhögskola 10—17 juli godkändes samt beslutades om anordnande av kamratmöten vid Untran och Kungsängen.

Till styrelse för det kommande året valdes Olga Hedén och Gunhild Klangh (omvalda) samt Judith Jansson (nyvald efter Hilda Hörngren, som undanbett återval). Övriga styrelsemedlemmar blevo Jennie Sjölander och Ebba Berglund (omvalda).

Konferensen beslöt instämma i Internationalens adress till avrustningskommisionen.

Från Skutskärs ungdomskl., som samtidigt firade femårsfest, anlände telegram, på vilket svarstelegram avsändes.

Konferensen avslöts med samkväm.

—a.

Göteborgs kvinnoklubbar bilda eget distrikt.

Under ett för frågan om bildandet av ett eget distrikt för Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubbar utlyst möte beslöts bildandet av ett sådant. I Göteborg har nämligen av kvinnoklubben agiterats mycket energiskt bland arbetarekvinnor under det sista halvåret, vilket resulterat i flera nya klubbars bildande. Detta har aktualiserat frågan om ett eget distrikt för Göteborgs stad.

Under fru Sigrid Johanssons ordförandeskap fördes mötesförhandlingarna. Mötet beslöt att distriktsstyrelsen skulle bestå av en ordinarie medlem och en suppleant från varje klubb. Till styrelse valdes fruarna Hulda Sjöström, Tekla Pettersson, Maria Bromell, Nanna Andersson och Ida Agerström.

Till revisorer valdes fr. Augusta Nilsson samt fruarna Svea Samuelsson och Sigrid Engström.

Fröken Maria Larsén väckte ett förslag om att distriktet borde anordna kulturella samkväm för medlemmarna, där dessa under litet friare former än vad de egentliga mötena erbjuda kunde få diskutera olika problem. Mötet uttalade sig för förslaget och beslutade utse fr. Larsén, fru Signe Jungen och fru Ida Agerström att ordna saken.

Från Majornas kvinnoklubb väcktes ett förslag om att distriktet skulle verka för att flera småbarnsskolor och arbetsstugor inrättas i Majorna. Förslaget remitterades till den nyvalda distriktsstyrelsen, som fick i uppdrag att låta frågan gå vidare till stadsfullmäktige.

Mötet beslöt slutligen göra ett sympatiuttalande för de strejkande chaufförerna.

Referat återfinnes på annat ställe i tidningen.

Konferensen beslöt efter en stunds diskussion göra ett uttalande med maning till den socialdemokratiska kvinnorörelsen att medverka till skapandet av en opinion i vårt land, som kan bära fram reformen om borttagande av kroppssaga som uppfostringsmedel ur vår skolstadga.

Fru Anna Sterky höll även ett föredrag på konferensen med anledning av partiets 40-åriga tillvaro. Även referat häröver införes å annat ställe i tidningen.

Vidare beslöts att "Arbetarkvinnornas semesterveckor" skall förläggas till Svalövs folkhögskola och hållas under tiden 9—14 juli.

Till distriktsstyrelsens v. u. omvaldes fru Martha Larsson och fru Anna Ekberg-Åkesson samt nyvaldes fröken Hanna Leikel. Övriga styrelsemedlemmar blevo fru Anna Hansson, Trälleborg, fru Ida Rosenkvist, Hälsingborg, fru Hanna Elovsson, Ystad, och fru Elly Eriksson, Ängelholm.

Frågan om tid och plats för nästa årskonferens hänsköts till distriktsstyrelsen att avgöra.

Sedan samtliga val sålunda förrättats avslöt ordföranden förhandlingarna med tack för visad uppmärksamhet, varefter distr. ordföranden, fru Martha Larsson, med några ord förklarade konferensen avslutad samt utbringade ett kraftigt besvarat fyrfaldigt leve för Skånedistriktets framgång under det nya arbetsåret. Innan konferensdeltagarna åtskildes sjöngs Internationalen unisont.

REYMERHOLMS KRONOLJA
TILL BAKNING, SALLAD,
STEKNING och FLOTTYRKOKNING

Våra kvinnoklubbar och deras arbetar- kommuner.

Det händer inte så sällan när man kommer ut till kvinnoklubbarna, att man får en känsla av att dess medlemmar alltför mycket isolerat sig från partiarbetet i stort och inneslutit sig inom klubbarna. Man betraktar kommunerna som människens organisationer och kvinnoklubbarna som kvinnornas, och högst få av klubbens medlemmar besöka kommunens möten. Och inte så sällan uppstår med anledning därav en hel del slitningar och missförhållanden, av vilka partiarbetet blir lidande.

I Soc.-dem. Kvinnoförbundets stadgar föreskrives att klubb för att vinna anslutning till förbundet först måste vara ansluten till soc.-dem. partiet. Med detta har förbundet helt enkelt sagt ifrån, att förbundets medlemmar i första hand skola anse sig som partimedlemmar. Men många gånger ser det ut som om kvinnorna glömde bort detta och som om de betraktade klubbarna som självändamål. På detta sätt blir deras uppgift förfelad, och arbetet inom desamma blir ej av det värde, varken för medlemmarna eller för rörelsen, som det är avsett att vara.

Som denna här påpekade företeelse är ganska vanlig inom våra kvinnoklubbar, bör det inre arbetet ägnas mera uppmärksamhet, och frågan om medlemmarnas ställning som partimedlemmar bör ordentligt klargöras, så att de inte hemfalla åt den villfarelsen att om man blott är inskriven i en kvinnoklubb är all rättfärdighet därmed uppfylld. Endast genom ett aktivt deltagande i arbetarekommunernas verksamhet kunna kvinnorna öva inflytande på samhällslivets olika områden, och endast genom att det i klubbarna bedrivs ett effektivt skolningsarbete för att fostra kvinnorna till goda medborgare och målmedvetna socialdemokrater som veta sin plats i arbetarörelsens befrielsekamp, kunna de

Sigrid Lundin.

Den 3 juni träder Sigrid Lundin över halvsekelströskeln. Vetskapen därom kom överraskande, ty ingen tänker sig henne i 50-åringarnas led. Om det är hennes friska väsen eller hennes rastlösa verksamhetsinne som sövt alla tankar på att denna högtidsdag var så nära är svårt att avgöra. Men då den nu icke kan bortelimineras bringa vi henne de hjärtligaste lyckönskningar och varmaste förhoppningar om fortsatt god hälsa och arbetsförmåga för alla de intressen hon omfattar. Utom sin tjänst som barnavårdsman är ju Sigrid Lundin med i elden på flera områden. Som ivrig nykterhetskämpe, god socialdemokrat och djupt socialt intresserad är hon ständigt upptagen av dess spörsmål. Genom föredrag, instruktionskurser, tidningsartiklar etc.

speciella kvinnoorganisationerna rätt fylla sin uppgift och hävda sitt existensberättigande.

H. F — d.

glatt prat om mat

hör man i de familjer, som
köpa i

Konsum

Billiga och sunda varor i
sunda butiker.

verkar hon, men hon påtar sig även villigt ledamotskap i styrelser inom de organisationer dit hennes intressen höra. Sålunda var hon under en fyraårsperiod med i Kvinnoförbundets styrelse. Men fastän icke längre ledamot av denna, hon avgick nämligen vid senaste kongressen, är hon alltid villig till arbete för förbundet och Morgonbris läsare kunna säkerligen påräkna att få möta henne i tidningens spalter lika

**TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET**

Från Värmlands kvinnodistrikt.

Värmlands socialdemokratiska kvinnodistrikt höll Marie bebådelsedag årskonferens i Segmon.

Till konferensens ordf. utsågs fruarna Alma Norsell, Karlstad, och Elin Byström, Munkfors, till sekr. fru Anna Lindgren och till referent fröken Alma Svensson.

Distriktet består av 12 klubbar. Av medlemmarna äro en del ledamöter i stads- och kommunalfullmäktige, fattigvårdsstyrelser, skolstyrelser, pensionsnämnder, barnavårdsnämnder, en i barnmorskestyrelsen samt styrelsen för sinnesslöanstalten och distriktsvårdsstyrelsen. Av Morgonbris ha försålts 4,291 ex. En agitationsturné hade av distriktsstyrelsen anordnats under juli och augusti med fru Gurli Bergman, Stockholm, som talarinna. På 30 dagar hölls därunder 37 föredrag. En instruktionskurs har varit anordnad i Segmon med fru Alma Norsell som instruktör, och kamratmöten ha hållits i Munkfors och Skoghall. Utgifter och inkomster ha balanserat på kr. 946: 91.

Ingående och sakliga redogörelser lämnades av fru Anna Lindgren från kvinnoförbundets kongress och av fru Alma Norsell från partikonferensen i november.

Därefter diskuterades en hel del frågor och motioner.

Från distriktsstyrelsen framlades förslag om anordnande av instruktiva kurser ej endast i klubbarbete utan även i de viktigaste aktuella samhällsfrågorna med sakkunnig ledning från förbundet genom distriktet. Konferensen beslöt bifalla distriktsstyrelsens förslag och uppdrog åt utskottet att söka anordna dessa kurser.

I en fråga från Storfors, om vilket den politiska eller den fackliga rörelsen har för arbetareklassen den största betydelsen, beslöts göra följande uttalande: Konferensen anser, att båda rörelserna äro av lika stor

ofta som förut. Säkerligen har hon samma hängivenhet för sina övriga speciella intressen, ty hennes temperament leder henne alltid in i det positiva arbetets led. Förvissade om att uttrycka inte endast våra egna känslor, utan allas, som kommit i beröring med henne, tacka vi henne hjärtligt för allt vad hon under sina bästa år givit oss av sin arbetsförmåga och sina insikter i olika spörsmål. Det har, som vi förut påpekat, alltid skett villigt och med värme och troligen många gånger med stora uppoffringar av behövlig vila och ro. Som vi alltjämt ha Sigrid Lundin mitt ibland oss, medverkande för våra idéers framgång, är vår hyllning ett varmt och hjärtligt handslag till kamraten, som vi räkna med i många års fortsatt gemensamt arbete för socialdemokratin.

S. V.

Ellen Cederstrand 50 år.

Fru Ellen Cederstrand, en av de mera verksamma kvinnorna inom Norrköpings arbetarörelse, fyllde under april månad 50 år.

Fru Cederstrand kom i unga år till Norrköping och när organisationsarbetet bland arbetarekvinnorna kom i gång på allvar visste hon var hon hade sin plats. Redan från Norrköpings kvinnoklubbs första dag är hon att räkna bland klubbens främsta och mest verksamma krafter och många äro de tjänster hon under årens lopp gjort klubben. När Östergötlands läns kvinnodistrikt bildades 1924, ingick hon i styrelsen och till innevarande års konferens har hon varit dess kassör.

När kvinnorna äntligen fingo sin medborgarrätt erkänd och det gällde för Norrköpings arbetarekommun att tillgodose kvinnornas krav på representation, fick fru Cederstrand säte och stämma i stadsfullmäktige. Detta uppdrag har fått andra arbetsuppgifter till följd och särskilt bör nämnas att hon nedlagt ett gediget och energiskt arbete inom fattigvårdsstyrelsen och barnavårdsnämnden.

Fru Cederstrand är självständig och orädd; öppet och ärligt säger hon sin mening. Sådana människor kunna ju lätt bli vad man kallar omstridda. En sak äro dock alla överens om: fru Cederstrand tillhör den typ av kvinnor som arbetarörelsen behöver.

betydelse för arbetareklassen, men att den politiska dock har större möjligheter att inom sig samla alla, även dem som inte ha tillfälle att bli fackligt organiserade.

Från Karlstad hade inkommit frågan: "Kunna vi kvinnor göra något för det missförhållande, som genom pressen rätt ofta kommer till vår kännedom, att barnavårdsnämnderna, särskilt på landsbygden, uraktlåta att ställa sig 1924 års barnavårds-lagar till efterrättelse och därigenom även tyra barnens rätt?" Under diskussionen påvisades, att mycken okunnighet råder angående dessa lagar, och konferensen beslöt att under de förut planerade kurserna låta upplysning i barnavårds-lagarna ingå som ett av huvudämnena samt vidare att arbeta för att få in flera kvinnor i fattigvårdsstyrelser och barnavårdsnämnder.

Frågan "Har religionen varit en av de orsaker, som hindrat kvinnorna att ansluta sig till partiet?" hade även inkommit och under diskussionen framgick, att missuppfattningen av socialdemokraternas hållning till religionen för många utgjort hinder

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Lesjöfors.

Lesjöfors soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 4 mars. Klubben har under året hållit 12 ordinarie samt några extra sammanträden. Ett offentligt möte har hållits med föredrag av fru Gulli Bergman över ämnet Kvinnorna inför valen. Klubben var representerad vid konferensen i Storfors.

Under året har anordnats två paketauktioner, båda med ganska gott resultat, för inbringande av medel i kassan samt några mindre tillställningar för samma ändamål. I juli anordnade klubben en utflykt till utställningen i Örebro, vilken var både intressant och lärorik och väl värd sin utgift.

I valagitationen deltog klubben genom att utdela ströskrifter samt Morgonbris valnummer samt medverkade med utdelande av valsedlar.

I november hade klubben anordnat en föreläsningkurs i hälso- och sjukvård, med översköterskan fröken Greta Elmkvist som föreläsare, vilken var i hög grad nyttig och intressant.

Under julhelgen hade klubben anordnat familjefest, som var i allo lyckad och angenäm.

Klubben har vid årets slut omkring 28 medlemmar. Omkring 300 ex. av Morgonbris ha försålts. Klubbens inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 293: 60.

Klubben äger två representanter i arbetarekommunens styrelse, en i bildningsutskottet, en i nykterhetsnämnden samt två representanter i skolbarnens feriekassa.

Ordf. och korresp. sekr. för 1929 är fru Ida Persson, sekr. fru Maja Bergkvist, kassör fru Hulda Norling och kommissionär för Morgonbris fru Eva Holm.

Med förhoppning om ett gott arbetsår sändas hälsningar till klubbarna landet runt från Lesjöfors kvinnoklubb.

Styrelsen.

för anslutning, och att man därför kunde hälsa de nu bildade kristligt-socialdemokratiska föreningarna som behövlig bekräftelse på att kristendom och socialism kunna förenas.

Till sist diskuterades en från Storfors inkommen fråga: "Vad är största hindret för arbetareklassens utveckling: spriten, nöjena eller slöheten?", och i denna fråga var konferensen enig om, att trots att spriten ansågs som ett mycket stort hinder, slöheten dock vore det största.

Vidare diskuterades en hel del andra frågor rörande klubbarna, ungdomens nöjesliv m. m.

Utskottets förläggningssort bestämdes till Karlstad och till medl. i detta omvaldes fruarna Alma Norsell, Anna Lindgren och Hilma Samuelsson med fru Hulda Nordlöf som suppleant. Övriga styrelseledamöter blevo fruarna Jenny Sätterkvist, Munkfors, och Ellen Steen, Lesjöfors.

Nästa konferens förlades till Karlstad.

Konferensen präglades av bästa stämning. Efteråt hade Segmons kvinnoklubb anordnat samkväm med tesupé, till vilket ungdomsklubben och arbetarekommunen inbjuddits.

A—a S—n.

**Alla för arbetarrörelsen
intresserade kvinnor**

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

**Fackförenings-
rörelsen.**

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen
genom **postverket** eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: **Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.**

KASSÖRERNA

bedjas att vid postgiroförsändelser-
na till Morgonbris och förbundet
sända dem under var sin adress, så-
ledes för tidningen, postgiro n:r
50196, adress: **Tidningen Morgon-
bris, Upplandsgatan 1, Stockholm.**
För förbundet, postgiro n:r 50197,
adress: **Sv. Soc.-dem. Kvinnoför-
bund, Upplandsgatan 1, Stockhoim.**
Inom parentes anges om försändel-
sen gäller kontingent, kongressfon-
den eller materiel o. s. v.

Från Nyköping.

Nyköpings soc.-dem. kvinnoklubb hade
den 19 febr. årsmöte. Inkomster och ut-
gifter ha balanserat på kr. 394:03.

Klubben har under året haft 10 ord. mö-
ten samt 3 möten tillsammans med Oxelö-
sunds och Vrena kvinnoklubbar. Många
frågor ha diskuterats, bl. a.: behörighets-
lagen, preventivlagen, jordfrågan, med an-
slutning till Nils Adlers föredrag på kursen
i Stockholm, hembiträdenas organisation,
bostadsfrågan, skolfrågan och ungdomens
fostran till goda karaktärer samt en hel del
lokala frågor.

Klubben är representerad i skolstyrelsen,
barnavårds- och pensionsnämnderna. Klub-
ben har vidare varit representerad vid
kvinn- och partidistr. årsmöten samt dess-
utom deltagit i partiets krets möten. Vid
kvinnoförbundets kongress i Stockholm hade
klubben ombud. Klubben har deltagit i
valagitationen dels genom utdelande av
broschyrer till kvinnorna på arbetsplatser-
na samt husagitation och försäljning av

Bertha Eriksson 60 år.

Bertha Eriksson, Hedemora, fyllde den
19 april 60 år.

Hon blev varmt hyllad av sina kamrater
inom rörelsen, som redan tidigt på dagen
uppvaktade henne. Barnen voro de första
som skyndat hem till mor för att bringa
henne sin hyllning och tacka för vad hon
givit dem av kärlek och omvårdnad under
sitt långa liv. Men kamrat Bertha Eriks-
son är djupt avhållen av alla dem, som hon
under sitt 11-åriga ledamotkap i klubben
kommit i beröring med. Alla beundra hen-
nes klokhets och finkänslighet, hennes friska
humör och aldrig slappnande intresse för
vårt arbete. Alla veta nämligen vilka svå-
righeter hon har att övervinna då hennes
make ständigt av sjukdom är bunden vid
sängen. Men intet hindrar dessa makar att
vara förenade i samma intressen. De social-
demokratiska idéerna lysa upp deras till-
varo och ger dem samhörighet med alla
dem som verka inom rörelsen.

Morgonbris valnummer. Av Morgonbris
har under året sålts 1,050 ex.

En viktig fråga under det gångna året
har varit hemsysterfrågan, som nu fått sin
lösning. På initiativ av klubben samman-
kallades alla kvinnoföreningar inom staden,
en kommitté tillsattes, med en medlem från
varje förening, som efter ett energiskt ar-
bete ordnade det så att den 8 oktober kunde
en hemsyster börja sin verksamhet. Pengar
till företaget satsades en summa från varje
förening att börja med, sedan har givits
en teaterföreställning där sällskapet spela-
de gratis samt har anordnats en doctom-
bola för samma ändamål. Klubbens insat-
ser för hemsysterfrågan kunde ordnas tack
vare klubbens syförening som arbetar och
vars medel användes till sociala ändamål.
Sykassans räkenskaper balanserade på kr.
396:67.

Insamling har gjorts till Fogelstafonden,
Matteottifonden samt kungens jubileums-
fond; dessutom har anslag gjorts till bild-
ningsfonden, Blommenhofs julklappsfond,
de arbetslösa samt till en sjuk medlem.

Styrelse 1929: Greta Hall, ordf., Hedvig
Johansson, sekr., Emma Wester, kassör,
samt Hilma Kron och Elin Larsson.

Med hälsning till klubbarna landet runt.

G. A.

**Aktiebolaget
Arbetarnes Tryckeri**

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utfö-
rande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

**Av Hjalmar Brantings Tal
och skrifter**

har nu 8:de delen utkommit på Tidens för-
lag. Dess innehåll kan rubriceras: "Strids-
frågor inom arbetarrörelsen."

Det är en synnerligen intressant samling
av artiklar av Branting, som från rörelsens
beggynnande intill tiden strax före hans bort-
gång ägnats i första hand fejder och bryt-
ningar inom partiet av skiftande karaktär
under närmare fyra decennier.

Ofta har det varit nog så bittra strider,
som lagt beslag på alltför mycket tid och
kraft, som hellre bort tillfalla det positiva
arbetet.

En kedja av skarpa brytningar och splitt-
rande fraktionsstrider ha ägt rum, men trots
allt kunde Hjalmar Branting dock blicka ut
över en oavbrutet växande och segerrik rö-
relse, som, oavsett alla divergenser, var stolt
över sin ledare.

Vid en förnyad läsning av hans tal, upp-
satser och artiklar i denna utvalda samling,
som nu hunnit till åttonde volymen, fångas
läsarens intresse åter, liksom när det lästes
omedelbart vid tiden respektive artiklar och
tal avse att belysa, med dess händelser och
problemställningar.

KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från
**Handelsfirman HERMES, Birger Jarls-
gatan 71, Stockholm.** Tel. N, 116 74. 4 1/2,
kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislist.)
(Åberopa denna tidning.)

Liten familj

blir inte stor om man i
god tid gör sina inköp hos
oss. Upplyningsbroschyrer
och prislista mot 45 öres porto. Privat
avsändare om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm I.

ATELIER HERTHA

utför konstnärliga arbeten i läderplastik, lämpliga till presenter, såsom Skrivunderlägg och
Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegrampärmar, Damväskor m. m.

DROTTNINGGATAN 88 B STOCKHOLM - Tel. Norr 30 36. *Elever emottages även.*

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinnodistrikts rådfrågningsbyrå för mödrar. Doktor Gärda Lidfors av Geijerstam, Götabergrsgatan 26, Göteborg. Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl. 11 f. m.—1 e. m.

Litteratur.

Kommunismens misstag. Av Frans Severin. Frihets förlag. Pris 25 öre.

I denna lilla broschyr underkastar förf. kommunisternas teori och praxis och dessas hävdande av att vara de enda sanna marxisterna en förintande kritik, som kan vara bra att läsa för vissa grupper av unga tveksamma arbetare, men som naturligtvis ej biter på de troende och Moskvafrälsta, som äro oåtkomliga för påverkningar av påvisbara fakta.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. Norr 288 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, Upplandsgatan 58 A. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3.—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund. Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr 244 36. Expeditionsförelse: Gulli Bergman, Upplandsgat. 1, 3 tr. ö. g. Tel. Norr 288 86. Postgiro 50197.

Stockholms läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthms Allm. Kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i O-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.
Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Kontor i Stockholm:
Norrländsgatan 2,
Slussplan 1-3,
Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Grundad 1865.
Barnhusgatan 16,
Odengatan 52.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoffor.**
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Eriksson. Tel. Kungsh. 12 44.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m.

Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs! Ändrad lokal.
Styrelsen.

S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte varje torsdag kl. 8.30 e. m. i Studiehjernet, Drottninggatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Lotten Olsson, Gräningsgr. 5, Stureby. Tel. 36.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Forss, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Ludström, Ljungsgård, Billesholms gruva. Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. Lokal Bondegatan 14.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. Styrelsen.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. fru Bothilda Hansson, Norra Vallgatan 118. Korresp. sekr. fru Martha Larsson, Sorgenfriväg. 7 a. Tel. 10 06.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

Styrelsen.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra mänd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvudsta. Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37. Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Greta Hagström, Löteberg, Uppl. Väsby. Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gärda. Styrelsen.